

आर्थिक बर्ष - २०७९/८०, मा स्वास्थ्य क्षेत्र तर्फ सञ्चालन गरिने कार्यक्रम कार्यान्वयन मार्गदर्शन

संघीय विशेष अनुदानको बार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन
मार्गदर्शन

आ.ब.२०७९/८०

(ब.उ.शि.नं: ३७०००१०१)

(माननीय मन्त्रीस्तरबाट २०७९/८/२५ मा स्वीकृत)

बागमती प्रदेश सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
हेटौंडा, मकवानपुर, नेपाल

स्वास्थ्य मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

बद्री बहादुर खड्का
सचिव

कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु	६
प्रसूति केन्द्र सबलीकरण आयोजना	७
१. प्रसूति केन्द्र सबलीकरण	१२
१.१ प्रसूति केन्द्रमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान तथा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन	१२
१.२ प्रसूति केन्द्र, आधारभूत अस्पताल, BEONC तथा CEONC साईटहरुमा अत्यावश्यक औजार उपकरण व्यवस्थापन	१३
१.३ प्रसूति केन्द्रमा गुणस्तरीयता कायम गर्नका लागि आवश्यक औजार उपकरण व्यवस्थापन (WASHING MACHINE, GEASER, HEATER, AC, FAN आदि)	१४
१.४ नवजात शिशु स्याहार कर्नरको स्थापना तथा प्रसूति कक्ष सबलीकरण	१५
१.५ प्रसूति केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरणको खरिद तथा व्यवस्थापन	१७
१.६ प्रसूति केन्द्रमा प्रयोगशाला सुदृढीकरण	१८
२. क्षमता अभिवृद्धि	१९
२.१ प्रसूति प्रतिकालय केन्द्रको स्थापना तथा सबलीकरण	१९
२.२ कार्यक्रम लागु भएका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सिङ्ग स्टाफको लागि, छ्क तालिम	२१
२.३ स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई OBSTRETIC FIRST AID र प्रसूति केन्द्रमा कार्यरत नर्सिङ्ग स्टाफहरुलाई क्लिनिकल अपडेट तालिम	२२
२.४ स्वास्थ्य कर्मीहरुका लागि INFECTION PREVENTION सम्बन्धि TOT तालिम	२४
२.५ कार्यालय सहयोगी तथा सरसफाईकर्मीहरुको लागि INFECTION PREVENTION सम्बन्धि तालिम	२५
२.६ BIRTHING CENTER हर्मा INFECTION PREVENTION सम्बन्धि अनसाइट कोचिंग	२६
३. तज्ञ क्लिनिक सुदृढीकरण	२७
३.१ तज्ञ क्लिनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक औजार उपकरण खरिद/मर्मत सम्भार	२७
४. कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन र मेन्टोरीङ्ग	२८
किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधार आयोजना	३०
१. विद्यालयमा सूचना सञ्चार सामाग्री (एल सि डी प्रोजेक्टर, ल्यापटप खरिद)	३५
२. विद्यालयमा सूचना कक्ष स्थापना	३६
३. विद्यालय साथी शिक्षकहरुका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम	३७
४. स्वास्थ्य शिक्षकहरुका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम	३८
५. किशोरकिशोरीहरुका लागि विद्यालयमा आधारित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी गोष्ठी	३९

६. किशोरीका अभिभावकहरूका लागि विद्यालयमा आधारित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि गोष्ठी	४१
७. स्थानीय तहमा पैरवी तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम -स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख तथा कार्यपालिका सदस्यसंग प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रिया)	४२
८. विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, बालविवाह, सामाजिक संजालको दुरुपयोग सम्बन्धि मानव प्रहरी प्रशासन संग सम्बन्धित रचनात्मक कार्यक्रम	४४
९. विद्यालय नर्सहरूका लागि ५ दिने मनोपरामर्श सम्बन्धी तालिम	४५
१०. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकका लागि यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम	४६
मातृ तथा बाल पोषण प्रवर्द्धन आयोजना	४८
१.स्वास्थ्य आमा समूहलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन प्रविधिको अनुशरणका लागि साना अनुदान	५२
२.स्थानीय तहमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	५३
३. स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढिकरण कार्यक्रम	५४
३.१ स्वास्थ्य संस्थामा वृद्धि अनुगमनका लागि आवश्यक सामग्रीहरू (HEIGHT BOARD, SALTER SCALE, MUAC, WEIGHTING SCALE)	५४
३.२ RDQA को अभिमुखीकरण कार्यक्रम	५६
३.३ जिल्लास्तरमा स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखलाई RDQA सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम	५६
३.४ सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवाको प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त बनाई HMIS (DHIS-II) को सुदृढिकरण गर्न रुटिन डाटा क्वालिटी ऐसेसमेन्ट (RDQA) गर्ने	५७
३.५ सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवाको प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त बनाई HMIS (DHIS-II) को सुदृढिकरण गर्न निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको रुटिन डाटा क्वालिटी ऐसेसमेन्ट (RDQA) गर्ने	५९
३.६ सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमसंग सम्बन्धित पोस्टर, पम्प्लेट, फ्लेक्स, ALGORITHM, RESUCCITATION, ANC CARD, BIRTH CERTIFICATE आदि छपाई	६०
३.७ CLINICAL UPDATE को लागि सीप विकास सामग्रीहरू (PELVIC MODEL, NEONATAL RESSUCCITATION DUMMY आदि) खरिद गर्ने	६१
३.८ त्तक्त तालिम सञ्चालन तथा तालिम पुस्तिका छपाई समेत	६२
३.९ कम्प्युटर, प्रिन्टर खरिद	६३
४. विशेष अनुदान कार्यक्रमका लागि कार्यालय सञ्चालन मसलन्द	६३
५.विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने	६४
६. विशेष अनुदान कार्यक्रमको लागि कार्यक्रम संयोजक (सेवा करार)	६५
७.विशेष अनुदान कार्यक्रमको अनुगमन, मुल्याङ्कन एवं प्राविधिक सहयोग	६६

द.विशेष अनुदान कार्यक्रमको समिक्षा एवं अभिमुखिण कार्यक्रम	६७
शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम	६९
१.स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्र स्थापना	७२
१.१ व्यायामशाला स्थापना	७२
१.२ कोठा सवलिकरण (COUNCELLING ROOM सवलिकरण)	७३
१.३ प्रयोगशाला सवलिकरण	७४
१.४ प्रयोगशालाका लागि औजार, उपकरण र रिऐजेन्ट खरिद	७४
१.५ अध्ययन अनुसन्धान (SUICIDE, NCD)	७५
१.६ मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम	७६
१.७ धुम्रपान मध्यपान निरुत्साहन लागि युवा क्लबको परिचालन	७८
१.८ होटल तथा पर्यटन व्यवसायी, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग संघ लगायतका सरोकारवालासँग धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि सचेतना कार्यक्रम	७९
१.९ शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम अभिमुखीकरण तथा समिक्षा	७९
२. व्यवहार परिवर्तन सञ्चार (पोस्टर, पम्प्लेट, साईनेज छपाई)	८०
२.१ प्रचार प्रसार तथा पत्रकार अन्तरक्रिया	८१
२.२ राष्ट्रसेवकहरुको नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग तथा सचेतना (निजामति कर्मचारी, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल आर्मी र स्थानीय तहका कर्मचारी समेत)	८२
२.३ शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रमको अनुगमन, मुल्याङ्कन एवम् प्राविधिक सहयोग	८३

संघीय विशेष अनुदान अन्तर्गतका मुख्य कम्पोनेन्टहरु

क्र.स	कम्पोनेन्ट
१.	कम्पोनेन्ट १ : प्रसूति केन्द्र सवलीकरण आयोजना (क्रमागत)
२.	कम्पोनेन्ट २ : किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधार आयोजना
३.	कम्पोनेन्ट ३ : मातृ तथा बाल पोषण प्रवर्द्धन आयोजना
४.	कम्पोनेन्ट ४ : शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम

कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु :

१. हरेक कार्यक्रमको तयारी तथा सञ्चालन गर्नु पूर्व यस मार्ग निर्देशनको राम्रो संग अध्ययन गर्नु पर्दछ र कार्य सञ्चालन गर्दा यस मार्ग निर्देशन को अनिवार्य रूपमा पालना पनि गर्नु पर्दछ ।
२. यस मार्ग निर्देशनमा उल्लेखित कुराहरुलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुनेछ र कार्यान्वयनमा समन्वयकारी भूमिका फोकल पर्सनको हुनेछ ।
३. खरिद तथा निर्माण सँग सम्बन्धित कार्य गर्दा खरिद गर्नुपर्ने सामग्रीहरुको विज्ञसंग समन्वय गरि स्पेसिफिकेसन र निर्माण कार्यमा नक्सा डिजाईन तयार गरि स्वीकृत गराई मात्र गर्नु पर्दछ ।
४. खरिद सम्बन्धी कार्यक्रम दोश्रो चौमासिकमा भएता पनि खरिद कार्यका लागि आवश्यक पर्ने लागत इष्टिमेट, टेण्डरको प्रक्रिया लगायतका कार्यहरु पहिलो चौमासिकबाट नै शुरुवात गरी सक्नु पर्नेछ ।
५. यस मार्ग निर्देशनको मर्म अनुसार स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा गराउँदा बजेटको परिधिभित्र रही विभिन्न खर्च शिर्षकहरुमा हुने खर्च सम्बन्धी मापदण्ड प्रदेश सरकार वा नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिका, २०७५ साथै सार्वजनिक खरिद ऐन, सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ (संसोधन सहित), वा प्रदेशको आर्थिक ऐन, नियमावली, भ्रमण नियमावली २०६४ (कुनै ऐन, नियमावली, कार्यविधि, निर्देशिका संसोधन भए प्रचलित) बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।
६. कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धमा कुनै समस्या हुनु गएमा वा थप जानकारी आवश्यक भएमा कार्यक्रम सँग सम्बद्ध यस मन्त्रालय अन्तर्गतका फोकल पर्सन सँग सम्पर्क गर्न सकिनेछ ।

प्रसूति केन्द्र सबलीकरण आयोजना

१. पृष्ठभूमि

नेपालमा विगत तीन दशकमा मातृ तथा बाल स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार देखिएको छ तर मातृ तथा बाल मृत्युदर सन्तोषजनकरूपमा घटेको छैन। मातृ तथा बाल स्वास्थ्यको अवस्था भौगोलिक क्षेत्र, जातिगत, शैक्षिक अवस्था तथा सम्पन्नताको आधारमा धेरै असमान रहेको छ। स्वास्थ्य तथा जनसांख्यिक सर्वेक्षण २०१६ ले नेपालमा प्रतिलाख जन्ममा लगभग २ सय ३९ जना आमाको मृत्यु हुने गरेको छ भने प्रति हजार जन्ममा ३२ जना शिशुले आफ्नो पहिलो जन्मदिन मनाउन पाईरहेका छैनन्। शिशु मृत्युदर हिमाली क्षेत्रमा ६३ र पहाडी क्षेत्रमा ३८ प्रति हजार जन्म रहेको छ। त्यस्तै, ४२ प्रतिशत महिला अझै पनि घरमै सुत्केरी हुने गरेको छन भने ५७ प्रतिशतले मात्रै तोकिए बमोजिम पुर्वप्रसूति सेवा पाएका छन्। शहरी क्षेत्रमा ६९ प्रतिशत महिलाले स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रसूति सेवा लिएका छन भने ग्रामिण भेगमा यो सेवा ४५ महिलाले मात्र पाएको देखिन्छ। अझ विपन्न समुदायमा मातृ तथा बालस्वास्थ्यको अवस्था नाजुक रहेको छ। धनी समुहको तुलनामा गरिबीमा रहेकाहरुको नवजात शिशु मृत्युदर लगभग दोब्बर छ र उमेर नपुगी आमा भएकाहरुमा यो दर उच्च छ। बागमती प्रदेशमा मातृ तथा बालस्वास्थ्यका सूचकहरु अन्य प्रदेशको तुलनामा केही सन्तोषजनक रहेता पनि हिमाली तथा पहाडी क्षेत्र साथै विपन्न समुदायमा कमजोर रहेको छ। हिमाली तथा कतिपय पहाडी जिल्लाहरुमा अत्याधिक चिसोका कारण गर्भवती महिलाहरुलाई प्रसूति केन्द्रमा सेवा लिन जाने हिचकिचाहट रहेको अवस्था छ। मातृ तथा नवजात शिशुको अवस्थामा सुधार ल्याउन स्थानीय तहमा सञ्चालित स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान गर्ने सेवा गुणस्तरीय हुन आवश्यक भएकोले हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा मातृ तथा नवजात स्वास्थ्य सेवालार्ई गुणस्तरीय बनाउन विशेष क्षेत्र/समुदाय लक्षित विशेष अनुदान कार्यक्रमको आवश्यकता रहेको छ।

२. लक्ष्य

हिमाली तथा पहाडी जिल्लामा सुरक्षित मातृत्व सेवालार्ई गुणस्तरीय बनाई मातृ तथा नवजात शिशुको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउने।

३. उद्देश्य

हिमाली तथा पहाडी जिल्लामा रहेका प्रसूति केन्द्रको सुदृढीकरण गरी गुणस्तरीय मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य सेवाको प्रवाह गरिनेछ।

क) प्रसूति केन्द्रमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान तथा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन

ख) प्रसूति केन्द्रमा नवजात शिशु स्याहार कर्नरको स्थापना गर्ने।

ग) प्रसूति केन्द्रमा न्यूनतम सेवा मापदण्ड अनुसारको आवश्यक औजार उपकरण, डेलिभरी बेड लगायतका सामग्रीहरुको आपूर्ति गर्ने।

घ) प्रसूति केन्द्रबाट गुणस्तरीय मातृ तथा नवजात स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्न जनशक्तिलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने ।

ड) गर्भ जाँच, संस्थागत सुत्केरी सेवा लिने गर्भवतीको संख्या वृद्धि गर्न ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड तालिम प्रदान गर्ने ।

३. आयोजनाको अपेक्षित परिणाम

परियोजनाको कार्यान्वयन पश्चात देहाय बमोजिमका परिणामहरू अपेक्षा गरिएको छ ।

१. परियोजना क्षेत्रमा गुणस्तरीय सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रवाह हुनेछ ।
२. दक्ष सेवा प्रदायकबाट प्रदान गरिने सेवाको उपलब्धतामा वृद्धि हुनेछ ।
३. स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित मातृत्व सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक औजार, उपकरणको उपलब्धता सुनिश्चित हुनेछ ।
४. गुणस्तरीय मातृ तथा नवजातशिशु स्वास्थ्य सेवा लिनेको संख्यामा वृद्धि हुनेछ ।
५. रेफरल प्रणालीमा सुधार आउनेछ ।

४. आयोजना लागू हुने स्थान: हिमाली तथा पहाडी जिल्लाका प्रदेश निर्वाचन क्षेत्रका प्रसूति केन्द्र (बार्षिक न्यूनतम २० वा सो भन्दा बढी प्रसूति हुने) जम्मा २२ वटा स्वास्थ्य संस्थामा परियोजना लागू हुनेछ ।

५. आयोजनाले फाइदा पुग्ने घरपरिवारको संख्या: ७ लाख

६. प्रस्तावित क्रियाकलापहरूको संक्षिप्त विवरण

१. प्रसूति केन्द्रको सवलीकरण

१.१ प्रसूति केन्द्रमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान तथा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन

प्रसूति केन्द्रहरूमा सौर्य उर्जाको उपलब्धता र व्यवस्थापन गरि २४ सै घण्टा बिजुली, तातो पानीको व्यवस्थापन, आवश्यक औजार उपकरण सञ्चालनमा सौर्य उर्जाको प्रयोग, सरसफाईको व्यवस्था, बर्थिङ्ग कक्ष तताउने लगायतका कार्यहरूको लागि सौर्य उर्जा प्रणाली जडान तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

यस कार्यक्रमको कार्यान्वयन प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रले गर्नेछ ।

सौर्य उर्जा प्रणाली जडान गरिने प्रसूति केन्द्रको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ :

स्थानिय तह, जिल्लाको नाम	स्वास्थ्य संस्था (प्रसूति केन्द्र) को नाम	कैफियत

१.२ प्रसूति केन्द्रमा गुणस्तर कायम गर्नका लागि आवश्यक औजार उपकरण व्यवस्थापन:

प्रसूति केन्द्रमा गुणस्तर कायम गरी सुरक्षित प्रसूति तथा नवजात शिशु स्याहार गर्नका लागि आवश्यक औजार उपकरण व्यवस्थापन अन्तरगत Washing Machine, Air Conditioner, Gas/electric Geaser, Fan, Heater आदी यस शीर्षकबाट व्यवस्थापन गरीनेछ । यस कार्यले मातृ तथा नवजात शिशुका राग यस बाट हुने जटिलता तथा मृत्युलाइ न्युनिकरण गर्न सहयाग हुनेछ ।

स्थानीय तहबाट औजार उपकरणको आवश्यकता सुची माग तथा निर्धारण गरि प्रचलित सार्वजनिक खरिद नियमावलीका आधारमा खरिद तथा वितरण गर्नुपर्नेछ ।

१.२ नवजात शिशु स्याहार कर्नरको स्थापना तथाप्रसूति कक्ष सबलीकरण

जन्म पश्चात अनिवार्य रूपमा गर्नु पर्ने नवजात शिशु स्याहारको कार्यलाई व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउन हरेक स्थानीय तहकाप्रसूति कक्षमा नवजात शिशु स्याहार कर्नरको स्थापना गर्न आवश्यक रहेको छ । कार्यक्रम लागू हुने सवैप्रसूति कक्षमा आधुनिक औजार उपकरण सहितको नवजात शिशु स्याहार कर्नरको स्थापना तथा सञ्चालन "आमा तथा नवजात शिशु सुरक्षा कार्यविधि २०६५" अनुसार गरिनेछ ।

प्रसूति केन्द्रकाप्रसूति कक्षहरूमा रगत लगायतका शरीरबाट निस्कने श्रावहरू सरसफाई पश्चात पनि रहिरहने र ती नै संक्रमणको श्रोत हुन सक्ने भएकोलेप्रसूति कक्षका भुँइ सरसफाईका दृष्टीले सफा गर्न सजिलो, नचिप्लने साथै संक्रमण फैलाउने किटाणु र जिवाणु बस्न र हुर्कन नसक्ने खालको हुनु आवश्यक छ । ढलान गरिएकाप्रसूति कक्षका भुँइ तथा भित्तहरूमा आधुनिक टायल राख्न सकिएमा सरसफाई गर्न सजिलो हुनुका साथै सुक्ष्म जिवाणु हुर्कने वातावरण नरहने भएकाले संक्रमण निवारणमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ । अतः कार्यक्रम लागू हुने स्वास्थ्य संस्थाकोप्रसूति कक्षमा आवश्यकता निर्धारण गरी टायलिङ्ग तथा संक्रमण निवारणका लागि आवश्यक अन्य मर्मत संभार गरी सुविधा संपन्न बनाइनेछ ।

१.४ प्रसूति केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरणको खरिद तथा व्यवस्थापन

स्थानीय तहमा सञ्चालितप्रसूति केन्द्रहरूमा नेपाल सरकारले जारी गरेको न्यूनतम सेवा मापदण्डमा उल्लेख गरिएको मापदण्ड अनुसारको आवश्यक औजार उपकरणहरूको अभावका कारण गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्न कठिनाई भएको सन्दर्भमा "आमा तथा नवजात शिशु सुरक्षा कार्यविधि २०६५" मा उल्लेख भए बमोजिमको औजार उपकरणको खरिद गरी व्यवस्थापन गरिनेछ । औजार उपकरणको स्पेशिफिकेसन प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्रले यसै आ.व.को पहिलो चौमाशिक भित्र स्वास्थ्य कार्यालयलाई समेत उपलब्ध गराउनेछ ।

१.५ प्रसूति केन्द्रमा प्रयोगशाला स्थापना तथा सुदृढीकरण:

गर्भवती तथा प्रसूति अवस्थामा महिलाको स्वास्थ्यकौ अवस्था साथै निदानत्मक सेवाको लागि प्रयोगशाला सेवाको स्थापना तथा सञ्चालन गर्नु यो कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ । यसले प्रयोगशाला सेवालाई सहज र सुलभ रूपमा उपलब्ध गराइ समयमै जटिलताको पहिचान गरी उपचार गर्न, प्रेषण गर्न तथा निदान तथा निर्णयहरू गर्न सहज भइ मातृ तथा नवजातशिशुको स्वास्थ्य सूधार तथा मृत्युमा न्युनिकरण हुनेछ । प्रसूति केन्द्रहरूमा प्रयोगशाला सेवाको स्थापना तथा सुदृढीकरण कार्यक्रम स्थानिय तहसँगको साझेदारीमा हुनेछ । स्थानिय तहले

प्रयोगशालाकर्मिको प्रबन्ध गर्नेगरी नयाँ प्रयोगशाला स्थापना वा सञ्चालनमा रहेका प्रयोगशालाहरूलाई सुदृढीकरणको लागि स्थानिय माग तथा आवश्यकताको आधारमा औजार उपकरण, रिएजेन्टको प्रबन्ध यस शीर्षक मार्फत गरिने छ ।

१.६ प्रसूति प्रतिक्षालय केन्द्रको स्थापना तथा सबलीकरण

प्रसूति रप्रसूति पश्चातको गुणस्तरीय सेवाको अभावका कारण मातृ तथा शिशु मृत्यु हुने समस्या समाधानको रूपमा कार्यक्रम लागू हुने संस्थामा पूर्ण संस्थागतप्रसूति प्रवर्द्धनका लागिप्रसूति प्रतिक्षालय घर (Maternity Waiting Home)को व्यवस्थापन हुन सके दुर्गम क्षेत्रमा टाढा टाढाबाटप्रसूति सेवा लिन आउने सेवान्नाहीलाईप्रसूति नहुन्जेल रप्रसूति पश्चातको स्याहार र मातृ तथा शिशुको ज्यान जोगाउनका सकिने छ । भौगोलिक रूपले छरिएर रहेका बस्तीहरू, जनसंख्या धेरै रहेको, विकट क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्था जहाँप्रसूति गराउन बास बस्ने गरी आउनुपर्ने कारणले संस्थागतप्रसूति सेवाबाट बन्चितकरणमा परेका क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थामा यो कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।

यसका लागि संभवभएसम्म दुईवटा कोठा हुनुपर्नेछ र सकेसम्म स्वास्थ्य संस्थामा नै उक्त कोठाहरूको व्यवस्थापन मिलाइनेछ भने उक्त कोठाको व्यवस्थापन सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था अथवा वडाले व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ । प्रसूति प्रतिक्षालय सञ्चालन का लागि आवश्यक सामग्री जस्तै खाना पकाउने भाँडाकुडा, ग्याँस र चुल्होको व्यवस्थापन, वेड, ओड्ने ओछ्याउने आदी सामग्रीहरू खरीद गरी प्रसूति प्रतिक्षालय स्थापना तथा सञ्चालनको लागि सहयोग । उक्त घरमा सुत्केरी महिला र एकजना कुरुवाका लागि बस्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

२. क्षमता अभिवृद्धि

२.१ कार्यक्रम लागू भएका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सिङ तथा चिकित्सकका लागि दक्षप्रसूति कर्मी (SBA) तालिम

संघीय सरकार लगायत प्रदेश सरकार समेतले स्वास्थ्य संस्थामा हुने सबैप्रसूति हरू दक्षप्रसूतिकर्मीबाट गराउने लक्ष्य लिएको छ । स्थानीय तहमा सञ्चालितप्रसूति केन्द्रमा दक्षप्रसूति कर्मी (SBA) तालिम प्राप्त जनशक्ति अभाव भएकोले उक्त लक्ष्यलाई पुरा गर्न कठिन देखिन्छ । अतः कार्यक्रम लागू भएका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सिङ स्टाफ र चिकित्सकलाई दक्ष प्रसूति कर्मी (SBA) तालिम प्रदान गरी दक्ष बनाईनेछ ।

२.२ स्वास्थ्यकर्मी हरूलाई **Obstetric First Aid** र प्रसूतिकेन्द्रमा कार्यरत नर्सिङ स्टाफहरूलाई क्लिनिकल अपडेट तालिम

गुणस्तरीय सेवा प्रभावका लागिप्रसूति केन्द्रमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा नर्सिङ स्टाफहरूको समय सापेक्ष ज्ञान तथा सिप निरन्तररूपमा अद्यावधिक गर्नुपर्छ । अतः वार्षिक रूपमा मापदण्ड अनुसार ती कर्मचारीहरूको लागि क्लिनिकल अपडेट तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

२.३ स्वास्थ्य कर्मिहरूको लागि Infection Prevention सम्बन्धि ToT कार्यक्रम

नेपालमा विद्यमान मातृ तथा नवशिशु मृत्युको प्रमुख कारण संक्रमण रहेको छ । गुणस्तरिय प्रसूति सेवाको लागि संक्रमण रोकथाम अति आवश्यक छ । प्रसूति केन्द्रमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा सरसफाईकर्मीहरूलाई संक्रमण रोकथाम सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि गर्न जिल्ला स्तरमा प्रशिक्षक तयार गर्नको लागि यो कार्यक्रम राखिएको हो । बागमती प्रदेश, स्वास्थ्य तालिम केन्द्र द्वारा प्रत्येक जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय बाट २ (प. हे.न. १ तथा स्वास्थ्य कार्यालय बाट छनोट गरिएको प्राविधिक कर्मचारी १) जनालाई सहभागी गराई प्रचलित आर्थिक नियमानुसार यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्ने छ ।

२.४ कार्यालय सहयोगी तथा सरसफाईकर्मीहरूको लागि Infection Prevention सम्बन्धि तालिम

नेपालमा विद्यमान मातृ तथा नवशिशु मृत्युको प्रमुख कारण संक्रमण रहेको छ । गुणस्तरिय प्रसूति सेवाको लागि संक्रमण रोकथाम अति आवश्यक छ । प्रसूति केन्द्रमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मी तथा सरसफाईकर्मीहरूको संक्रमण रोकथाममा प्रत्यक्ष भूमिका रहने भएकोले यो कार्यक्रमको व्यवस्था गरिएको हो । प्रत्येक प्रसूति केन्द्र बाट कम्तिमा १ जना सहभागी हुने गरि बजेटको परिधि भित्र रही कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

२.५ Birthing Center हरूमा Infection Prevention सम्बन्धि अनसाइट कोचिंग

नेपालमा विद्यमान मातृ तथा नवशिशु मृत्युको प्रमुख कारण संक्रमण रहेको छ । गुणस्तरिय प्रसूति सेवाको लागि संक्रमण रोकथाम अति आवश्यक छ । प्रसूति केन्द्रहरूमा संक्रमण रोकथामको अवस्थाको लेखाजोखा गरि सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नको लागि बजेटको परिधि भित्र रही स्वास्थ्य कार्यालय तथा तालिम प्राप्त अन्य स्वास्थ्य कर्मिहरूबाट प्राथमिकताको आधारमा सकेसम्म धेरै प्रसूति केन्द्र हरूमा अन साइट कोचिंग सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

३. MCH क्लिनिक सुदृढीकरण

३.१ MCH क्लिनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक औजार उपकरण खरिद/मर्मत सम्भार

खोप, पोषण, सुरक्षित मातृत्व जस्ता आधारभूत स्वास्थ्य सेवाहरू सञ्चालन गर्नको लागि जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तर्गत रहने गरि यस अघि MCH क्लिनिक सञ्चालन हुँदै आएकोमा कर्मचारी समायोजन पश्चात दरबन्दी कटौती भएपश्चात यो सेवा कसले सञ्चालन गर्ने भन्ने द्विविधा भएकोमा यस वर्ष देखि piloting को रूपमा बागमती प्रदेश, स्वास्थ्य मन्त्रालय बाट अस्थाई दरबन्दी स्वीकृत गराई ललितपुर, चितवन, मकवानपुर तथा काठमाडौं जिल्लामा MCH क्लिनिक सेवा सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेकोमा कार्यक्रम लागु भएका ललितपुर, चितवन र मकवानपुर जिल्लाका MCH क्लिनिकहरू सञ्चालन को लागि आवश्यक पर्ने औजार उपकरणहरू आपूर्ति गर्नु पर्ने भएकोले यो कार्यक्रम राखिएको छ ।

१. प्रसूति केन्द्र सबलीकरण

१.१ प्रसूति केन्द्रमा सौर्य उर्जा प्रणाली जडान तथा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)																														
११.३.९.७२	३११२२	५	पटक	१४०००	दोश्रो																														
शीर्षक	विवरण																																		
उद्देश्य	प्रसूति केन्द्रलाई वातावनुकुलित बनाउन सौर्यउर्जा जडान तथा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन गर्ने।																																		
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. यो कार्यक्रम गत वर्ष लेखाजोखा भएका, स्थानीय तहबाट माग भइ आएका र आवश्यकताको आधारमा तपसिल अनुसारका प्रसूति केन्द्रहरूमा सौर्यउर्जा जडान तथा आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्थापन गर्ने।</p> <p>तपसिल:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>क्र.स.</th> <th>जिल्ला</th> <th>स्थानीय तह</th> <th>स्वास्थ्य संस्था</th> <th>कैफियत</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>रसुवा</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>२.</td> <td>नुवाकोट</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>३.</td> <td>ललितपुर</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>४.</td> <td>काभ्रेपलाञ्चोक</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>५.</td> <td>धादिङ्ग</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>२. प्रसूति केन्द्रलाई वातावनुकुलीत बनाउन र पूर्वाधार निर्माण गर्न आवश्यक सामग्रीहरूको सुची तयार बनाउने।</p> <p>३. प्राविधिकबाट स्पेसीफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने।</p> <p>४. नियमानुसार खरिद गरी सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा Install गरी प्रविधि सूचारु गर्ने।</p> <p>५. निर्मित पूर्वाधारको नियमित रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने।</p>					क्र.स.	जिल्ला	स्थानीय तह	स्वास्थ्य संस्था	कैफियत	१.	रसुवा				२.	नुवाकोट				३.	ललितपुर				४.	काभ्रेपलाञ्चोक				५.	धादिङ्ग			
क्र.स.	जिल्ला	स्थानीय तह	स्वास्थ्य संस्था	कैफियत																															
१.	रसुवा																																		
२.	नुवाकोट																																		
३.	ललितपुर																																		
४.	काभ्रेपलाञ्चोक																																		
५.	धादिङ्ग																																		
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	<table border="1"> <thead> <tr> <th>क्र.स.</th> <th>कार्यालयको नाम</th> <th>निकायगत बजेट (रु. हजारमा)</th> <th>जम्मा बजेट (रु. हजारमा)</th> <th>कैफियत</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, मकवानपुर</td> <td>१४०००</td> <td>१४०००</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2">जम्मा</td> <td colspan="2">१४०००</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत	१.	स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, मकवानपुर	१४०००	१४०००		जम्मा		१४०००																				
क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत																															
१.	स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, मकवानपुर	१४०००	१४०००																																
जम्मा		१४०००																																	

बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति केन्द्रमा वातावरण अनुकूलित सौर्य उर्जा प्रणालीको जडान हुनेछ।
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ।

१.२ प्रसूति केन्द्र, आधारभूत अस्पताल, BEONC तथा CEONC साईटहरुमा अत्यावश्यकिय औजार उपकरण व्यवस्थापन

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७३	३११२२	१	संस्था	८४००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	कार्यक्रम सञ्चालन भएका प्रसूति केन्द्र, आधारभूत अस्पताल, BEONC तथा CEONC साईटहरुको लागि आवश्यक औजार, उपकरण खरिद गरी प्रसूति केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. जिल्लाको कार्य सम्पादन, दुर्गम भूगोल तथा औचित्यका आधारमा औजार उपकरणहरुको लागि बजेट उपलब्ध गराउने।</p> <p>२. जिल्लाका बर्थिङ सेन्टर, BEONC, CEONC साईट तथा आधारभूत अस्पतालहरुमा Need Assessment गरी मागका आधारमा औजार उपकरण सहयोग गर्नका लागि बजेट बाडफाड गरि पठाउन सकिने छ।</p> <p>३. प्रसूति केन्द्र, आधारभूत अस्पताल, BEONC तथा CEONC साईटहरुमा गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्नका लागि Medical Waste Management निर्देशिका कार्यन्वयन गर्न औजार उपकरणहरुका लागि समेत बजेट खर्च गर्न सकिने छ।</p> <p>४. औजार उपकरण (सामग्री)हरु विवरणलाई आधार बनाई बजेटको परिधिभित्र रहि प्राथमिकता क्रम छुट्टाई खरिद योजना तयार गर्ने।</p> <p>५. स्पेसीफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने। नियमानुसार खरिद कार्य सम्पन्न गर्ने।</p> <p>६. खरिद गरिएको सामग्रीलाई सम्बन्धित संस्थामा वितरण गरी सञ्चालन मा</p>				

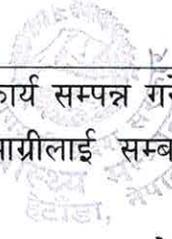

	ल्याउने। ७. खरिद गरिएको औजार उपकरणको नियमित रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	८४००	८४००	
	जम्मा			८४००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्था भई सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि हुने।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ।				

१.३ प्रसूति केन्द्रमा गुणस्तरीयता कायम गर्नका लागि आवश्यक औजार उपकरण व्यवस्थापन (Washing Machine, Geaser, Heater, AC, Fan आदि)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७४	३११२२	२२	पटक	९९००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	कार्यक्रम सञ्चालन भएका प्रसूति केन्द्रको लागि आवश्यक औजार, उपकरण खरिद गरी प्रसूति केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>८. कार्यक्रम लागु भएका प्रसूति केन्द्रका लागि आवश्यक गुणस्तरीयता कायम गर्नका लागि औजार उपकरणको विवरण तयार गर्ने। सो कार्य सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था, गाउँपालिका संगको समन्वयमा गर्ने।</p> <p>९. औजार उपकरण (सामग्री) हरू विवरणलाई आधार बनाई बजेटको परिधिभित्र रहि प्राथमिकता क्रम छुट्टाई खरिद योजना तयार गर्ने।</p> <p>१०. स्पेसीफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने। स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र वा सम्बन्धित प्राविधिकबाट प्राप्त गरी प्रयोग गर्नुपर्नेछ।</p>				

	<p>११. नियमानुसार खरिद कार्य सम्पन्न गर्ने।</p> <p>१२. खरिद गरिएको सामाग्रीलाई सम्बन्धित संस्थामा वितरण गरी सञ्चालन मा ल्याउने।</p> <p>१३. खरिद गरिएको औजार उपकरणको नियमित रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	प्रति कार्यालय १००	९९००	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (११): धादिङ, नुवाकोट, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली, ललितपुर, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, काभ्रेपलाञ्चोक, रामेछाप ।
	जम्मा			९९००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्था भई सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि हुने ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।				

१.४ नवजात शिशु स्याहार कर्नरको स्थापना तथा प्रसूति कक्ष सबलीकरण

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७५	३११२२	२२	संस्था/पटक	१८१५०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	प्रसूति कक्षमा नवजात शिशु कर्नर स्थापना गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. जिल्ला अन्तर्गत रहेका बर्थाङ्ग सेन्टरहरूले सेवा दिने जनसंख्या, प्रसूति चाप, विगत तिन बर्ष यताको प्रसूति ट्रेन्ड, विश्लेषण गरी स्थापनाको लागि आवश्यकताको				

आधारमा स्वास्थ्य संस्था छनोट गर्ने ।

२. कार्यक्रम लागु हुने स्वास्थ्य संस्थाका प्रसूति कक्षहरूमा नवजात शिशु स्याहारको लागि कर्नर स्थापना गर्ने । साथै प्रसूति कक्षको सबलीकरणको लागि आवश्यक उपकरणहरूको विवरण तयार गरि “आमा तथा नवजात शिशु सुरक्षा कार्यक्रम” कार्यविधि निर्देशिका, २०६५ (तेश्रो संसोधन २०७३) को प्रसूति केन्द्रका लागि अनुसूची-९ बमोजिम औजार उपकरण (सामग्री) हरू सूचीलाई आधार बनाई बजेटको परिधिभित्र रहि प्राथमिकता क्रम छुट्टाई खरिद योजना तयार गर्ने ।

३. कर्नर र प्रसूति कक्षको लागि आवश्यक औजार उपकरणको खरिद योजना तयार गर्ने ।

४. आवश्यक औजार उपकरणको नियमानुसार खरिद गरी व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

५. नवजात शिशु कर्नर स्थापना भई हाल सञ्चालन मा आएका कर्नरबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक औजार उपकरण खरिद गरि ढुवानी तथा जडान समेत यो बजेटबाट व्यवस्थापन गर्न सकिने ।

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (११): धादिङ, नुवाकोट, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली, ललितपुर, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, काभ्रेपलाञ्चोक, रामेछाप ।	प्रति कार्यालय १६५०	१८१५०	
जम्मा			१८१५०		

बजेट बाँडफाँड नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।

अपेक्षित उपलब्धी नवजात शिशु कर्नर तथा प्रसूति कक्षको लागि आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्थापन भई प्रसूति तथा नवजात शिशु सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने ।

अनुगमन र मुल्याङ्कन कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।

प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।
-------------------	---

१.५ प्रसूति केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरणको खरिद तथा व्यवस्थापन

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७६	३११२२	२२	पटक	११०००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	कार्यक्रम सञ्चालन भएका प्रसूति केन्द्रको लागि आवश्यक औजार, उपकरण खरिद गरी प्रसूति केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम लागु भएका प्रसूति केन्द्रका लागि आवश्यक औजार उपकरणको विवरण तयार गर्ने । सो कार्य सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था, गाउँपालिका संगको समन्वयमा गर्ने ।</p> <p>२. “आमा तथा नवजात शिशु सुरक्षा कार्यक्रम” कार्यविधि निर्देशिका, २०६५ (तेश्रो संसोधन २०७३) को प्रसूति केन्द्रका लागि अनुसूची-९ बमोजिम औजार उपकरण (सामग्री) हरू सूचीलाई आधार बनाई बजेटको परिधिभित्र रहि प्राथमिकता क्रम छुट्टाई खरिद योजना तयार गर्ने ।</p> <p>३. स्पेसिफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने । औजार उपकरणको स्पेसिफिकेसन स्वास्थ्य सेवा विभाग (व्यवस्थापन महाशाखा), स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र बाट प्राप्त गरी प्रयोग गरिनुपर्नेछ ।</p> <p>४. नियमानुसार खरिद कार्य सम्पन्न गर्ने ।</p> <p>५. खरिद गरिएको सामग्रीलाई सम्बन्धित संस्थामा वितरण गरी सञ्चालन मा ल्याउने ।</p> <p>६. खरिद गरिएको औजार उपकरणको नियमित रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>७. केहि औजार उपकरणको स्पेसिफिकेशन अनुसूची २ मा संलग्न गरिएको छ ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (११): धादिङ, नुवाकोट, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली, ललितपुर, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा,	प्रति कार्यालय १०००	११०००	

	काभ्रेपलाञ्चोक र रामेछाप ।		
	जम्मा	११०००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।		
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति केन्द्रमा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्था भई सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि हुने ।		
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।		
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।		

१.६ प्रसूति केन्द्रमा प्रयोगशाला सुदृढीकरण

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७७	३११२२	२२	स्थान	७७००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	प्रसूति केन्द्रमा संचालित प्रयोगशाला सुदृढीकरण गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. स्थानीय तहको माग, स्थलगत अनुगमनको प्रतिवेदन आदिलाई आधार मानी जिल्ला अन्तर्गत रहेका बर्थीङ्ग सेन्टरहरूमध्ये स्थानीय तहबाट प्रयोगशालाकर्मी व्यवस्था भइ प्रयोगशाला सञ्चालन भएका प्रसूति केन्द्रमा आवश्यकता अनुसार औजार उपकरण, रिएजेन्ट आदिको सुची तयार गर्ने ।</p> <p>२. खरिद गर्नुपर्ने सामग्रीहरूको प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र वा प्रादेशिक जनस्वास्थ्य प्रयोगशाला वा सम्बन्धित प्राविधिकको सहयोगमा स्पेशिफिकेशन तथा लागत अनुमान तयार गर्ने ।</p> <p>३. नियमानुसार खरिद कार्य गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>४. स्वास्थ्य संस्थाको माग र आवश्यकता बमोजिम रिएजेन्ट तथा उपकरण उपलब्ध गराउने ।</p> <p>५. स्थानीय तहसंगको समन्वय तथा साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनुपर्ने छ ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत

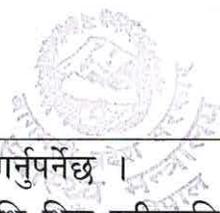

	१. स्वास्थ्य कार्यालयहरू (११): धादिङ, नुवाकोट, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली, ललितपुर, रसुवा, सिन्धुपाल्चोक, दोलखा, काभ्रेपलाञ्चोक, रामेछाप ।	प्रति कार्यालय ७००	७७००	
	जम्मा		७७००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।			
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति केन्द्रहरूका प्रयोगशालाहरूमा आवश्यक रिएजेन्ट तथा उपकरण उपलब्ध गराई गर्नुपर्ने तथा प्रसूति सेवाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने ।			
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।			
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।			

२. क्षमता अभिवृद्धि

२.१ प्रसूति प्रतिकालय केन्द्रको स्थापना तथा सबलीकरण

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४४६	२२५२२	११	पटक	५५००	दोश्रो, तेस्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	प्रसूति प्रतिकालय केन्द्रको स्थापना तथा सबलीकरण गरी सञ्चालनमा ल्याउने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. जिल्ला अन्तर्गत रहेका बर्थीङ्ग सेन्टरहरूको सूची तयार गर्ने ।</p> <p>२. बर्थीङ्ग सेन्टरहरूको विगत तिन वर्ष यताको संस्थागत सुत्केरी गराइएको संख्याको ट्रेन्ड विश्लेषण गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि आवश्यकताको आधारमा स्वास्थ्य संस्था छनोट गर्ने ।</p> <p>३. यसो गरी छनोट भएका स्वास्थ्य संस्थामा पूर्ण संस्थागत प्रसूति प्रवर्द्धनका लागि प्रसूति प्रतिकालय घर (Maternity Waiting Home)को व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ । जसमा सम्भव भएसम्म दुईवटा कोठा हुनुपर्नेछ र सकेसम्म स्वास्थ्य संस्थामा नै उक्त कोठाहरूको व्यवस्थापन मिलाउनु पर्दछ । प्रसूति प्रतिकालय घरका लागि यदि कोठा अपुग भएमा स्थानीय तहसंग समन्वय गरि स्थानीय तह मार्फत</p>				

व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

४. बजेटको परिधि भित्र रही प्रसूति प्रतिक्षालय सञ्चालन का लागि देहाय बमोजिमका सामग्रीहरू लगायत अन्य आवश्यक सामग्रीहरूको सूची तयार गरी खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेछ ।

देहाय:

क्र.सं.	सामग्रीको नाम	परिमाण	कैफियत
१.	बेड	२ सेट	
२.	बेड म्याट्रेस, पिल्लो, सिरक/बल्याडकेट	२ सेट	
३.	पिल्लो कभर, बेडसिट	४ सेट	
४.	ग्याँस सहितको चुलो	१ थान	
५.	किचेन सेट (खाना पकाउने, खाने भाँडाकुँडा)	१ सेट	
६.	किचेन रयाक	१ वटा	
७.	बाटा, बाल्टिन, जग (प्लाष्टिकको)	१ वटा	
८.	पानि तताउने भाँडा (इलेक ट्रोनिक)	१ वटा	
९.	कपडा राख्ने ब कस/रयाक	१ वटा	
१०.	टेबल	१ वटा	
११.	हिटर*	१ वटा	आवश्यकता अनुसार
१२.	कार्पेट, पर्दा		आवश्यकता अनुसार
१३.	म्याट (भुइँमा ओछ्याउने)		आवश्यकता अनुसार

५. साथै प्रतिक्षालय व्यवस्थापनका लागि एक जना सहयोगी सहितको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ। उक्त घरमा सुत्केरी महिला र एकजना कुरुवाले निःशुल्क बास बस्न पाउनेछ।
६. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने।
७. प्रसूति प्रतिक्षालय घर स्थापना भई हाल सञ्चालन मा आएका घरबाट गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक सामग्रीहरू समेतको व्यवस्थापन यो बजेटबाट गर्न सकिने ।

<p>द. प्रसूति प्रतिक्षालय स्थापना पश्चात संस्थागतप्रसूति सेवाको प्रभावकारीता वृद्धि भए नभएको सुनिश्चितता गर्नुपर्नेछ ।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (११): धादिङ, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, मकवानपुर, सिन्धुली, ललितपुर, दोलखा, रामेछाप, नुवाकोट, रसुवा र चितवन ।	प्रति कार्यालय ५००	५५००	
	जम्मा			५५००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति प्रतिक्षालय केन्द्रको स्थापना तथा सञ्चालन भई संस्थागत सुत्केरी गराउने संख्यामा वृद्धि हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरु एवम् प्रदेश कार्यालयहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

२.२ कार्यक्रम लागु भएका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सिङ्ग स्टाफको लागि SBA तालिम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४५०	२२५२२	२२	जना	३३००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	कार्यक्रम लागु भएका स्वास्थ्य संस्थामा दक्ष जनशक्तिबाट दिइने प्रसूति सेवाको सुनिश्चितता गर्न स्वास्थ्यकर्मीलाई तालिम दिने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. जिल्ला अन्तर्गत SBA तालिमको आवश्यकता रहेका प्रसूति केन्द्रको पहिचान गरी तालिमको लागि आवश्यक जनशक्तिहरुको सूची जिल्लाबाट माग गरी तालिमको योजना तयार गर्ने ।				

	<p>२. सहभागी छनोट गर्दा कार्यक्रम लागु भएका बर्थिंग सेन्टरका नर्सिंग स्टाफलाई अनिवार्य रूपमा र अन्य बर्थिंग सेन्टरमा कार्यरत नर्सिंग स्टाफलाई बजेटको परिधिभित्र रहि तालिमको योजना गर्ने। बर्थिंग सेन्टरको आवश्यकता अनुसार करार सेवाका प्रसूतिकर्मी हरुलाई समेत यो तालिममा समावेश गर्न सकिनेछ ।</p> <p>३. राष्ट्रिय प्रोटोकल अनुसार तोकिएको तालिम साइटबाट तालिम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>४. तालिम पश्चात सेवा प्रवाहमा सुधार भए नभएको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>															
कार्यान्वयन निकाय गर्ने	<table border="1"> <thead> <tr> <th>क्र.स.</th> <th>कार्यालयको नाम</th> <th>निकायगत बजेट (रु. हजारमा)</th> <th>जम्मा बजेट (रु. हजारमा)</th> <th>कैफियत</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>स्वास्थ्य तालिम केन्द्र</td> <td>३३००</td> <td>३३००</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="3">जम्मा</td> <td>३३००</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत	१.	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	३३००	३३००		जम्मा			३३००	
क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत												
१.	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	३३००	३३००													
जम्मा			३३००													
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।															
अपेक्षित उपलब्धी	कार्यक्रम लागु भएका स्वास्थ्य संस्थामा तालिम प्राप्त जनशक्तिबाट गुणस्तरीय प्रसूति सेवा उपलब्ध हुने ।															
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरु एवम् प्रदेश कार्यालयहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।															
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।															

२.३ स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई **Obstretic First Aid** र प्रसूति केन्द्रमा कार्यरत नर्सिङ स्टाफहरुलाई क्लिनिकल अपडेट तालिम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४४७	२२५२२	४४	जना	११०००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई Obstretic First Aid र प्रसूति केन्द्रमा कार्यरत नर्सिङ				

	स्टाफहरूलाई क्लिनिकल अपडेट सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. जिल्ला अन्तर्गत रहेका बर्थिंग सेन्टरमा कार्यरत नर्सिङ्ग स्टाफहरूको सुची तयार गर्ने । प्रसूतिकर्मी बाहेकका स्वास्थ्यकर्मीहरू मध्ये Obstretic First Aid तालिम आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य कर्मीहरूको सुची तयार गर्ने ।</p> <p>२. सहभागी छनोट गर्दा कार्यक्रम लागु भएका बर्थिंग सेन्टरका नर्सिङ्ग स्टाफलाई अनिवार्य रूपमा र अन्य बर्थिंग सेन्टरमा कार्यरत नर्सिङ्ग स्टाफलाई बजेटको परिधिभित्र रहि ३ दिने क्लिनिकल अपडेट गोष्ठी तथा प्रसूतिकर्मी बाहेकका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई Obstretic First Aid तालिमको योजना गर्ने ।</p> <p>३. बजेटको परिधिभित्र रहि अन्य क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम समेत सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।</p>				
कार्यान्वयन निकाय गर्ने	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (३): ललितपुर, रसुवा, नुवाकोट	प्रति कार्यालय ५००	१५००	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): धादिङ, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुपाल्चोक र काभ्रेपलाञ्चोक,	प्रति कार्यालय १०००	५०००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (३): सिन्धुली, दोलखा र रामेछाप ।	प्रति कार्यालय १५००	४५००	
	जम्मा			११०००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	कार्यक्रम लागु भएका स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत नर्सिङ्ग स्टाफहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई सेवा प्रवाहमा सुधार आउनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिकरूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

२.४ स्वास्थ्य कर्मीहरूका लागि Infection Prevention सम्बन्धि ToT तालिम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
२.७.२२.४५१	२२५२२	२२	जना	४४०	दोश्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	प्रत्येक स्वास्थ्य कार्यालयबाट २ जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई Infection Prevention सम्बन्धि ToT तालिम दिने।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. जिल्ला भित्र सेवा प्रदायकहरूलाई Infection Prevention तालिम सञ्चालन गर्नको लागि प्रशिक्षक तयार गर्न प्रत्येक जिल्लाबाट २ जना स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई Infection Prevention सम्बन्धि ToT तालिम सञ्चालन गर्न यो कार्यक्रम राखिएको हो ।</p> <p>२. स्वास्थ्य तालिम केन्द्र द्वारा प्रत्येक स्वास्थ्य कार्यालयबाट २ (प. हे.न. १ तथा स्वास्थ्य कार्यालय बाट छनोट गरिएको प्राविधिक कर्मचारी १) जनालाई सहभागी गराउने गरि बजेटको परिधिभित्र रहि तालिमको योजना गर्ने।</p> <p>३. राष्ट्रिय प्रोटोकल अनुसार तोकिएको तालिम साइटबाट तालिम सञ्चालन गर्ने।</p> <p>५. तालिम पश्चात सेवा प्रवाहमा सुधार भए नभएको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>					
कार्यान्वयन निकाय	गर्ने	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
		१.	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	४४०	४४०	
		जम्मा			४४०	
		स्वास्थ्य तालिम केन्द्र				
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।					
अपेक्षित उपलब्धी	जिल्ला स्तरमा Infection Prevention सम्बन्धि २ जना प्रशिक्षक तयार हुनेछन ।					
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।					
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।					

२.५ कार्यालय सहयोगी तथा सरसफाईकर्मिहरूको लागि Infection Prevention सम्बन्धि तालिम

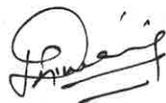
PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४४८	२२५२२	११	पटक	१८०४	दोश्रो, तेस्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	कार्यालय सहयोगी तथा सरसफाईकर्मिहरूको लागि Infection Prevention सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. जिल्ला अन्तर्गत रहेका बर्थिंग सेन्टरमा कार्यरत कार्यालय सहयोगी वा सरसफाई कर्मिहरूको सुची तयार गर्ने । २. बजेटको परिधिभित्र रहि सहभागीहरूलाई १ दिने Infection Prevention तालिमको योजना गर्नु पर्दछ । ३. राष्ट्रिय प्रोटोकल अनुसार तालिम सञ्चालन गर्ने।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (७): ललितपुर, नुवाकोट, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली, दोलखा र रामेछाप ।	प्रति कार्यालय १५०	९१०	
		स्वास्थ्य कार्यालयहरू (३): धादिङ, सिन्धुपाल्चोक र काभ्रेपलाञ्चोक,	प्रति कार्यालय २२५	६७५	
		स्वास्थ्य कार्यालयहरू (१): रसुवा,	प्रति कार्यालय ७९	७९	
	जम्मा			१८०४	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	कार्यालय सहयोगी/सरसफाईकर्मिहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई गुणस्तरिय सेवा प्रवाहमा सुधार आउनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिकरूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

२.६ Birthing Center हरुमा Infection Prevention सम्बन्धि अनसाइट कोचिंग

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४४९	२२५२२	४८	पटक	४८००	दोश्रो, तेस्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि प्रसूति केन्द्रहरुमा onsite coaching सञ्चालन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा प्राविधिक सहयोग तथा मेन्टोरिङ्ग कार्य गर्न कार्ययोजना तयार गर्ने ।</p> <p>२. कार्यक्रम सञ्चालन मा आइपरेका अफठ्यारा र बाधालाई पहिचान गर्ने र आवश्यक निर्देशन र कोचिङ दिने ।</p> <p>३. मन्त्रालय तथा प्रदेश मातहतको निकायबाट onsite coaching गरिदा तोकिए अनुसारको चेकलिस्ट समेत भर्नु पर्नेछ ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (६): मकवानपुर, सिन्धुली, दोलखा, रामेछाप, नुवाकोट, चितवन	प्रति कार्यालय ४५०	२७००	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (३): सिन्धुपाल्चोक, धादिङ, काभ्रेपलाञ्चोक,	प्रति कार्यालय ५००	१५००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय (१): ललितपुर,	प्रति कार्यालय ४००	४००	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय (१): रसुवा,	प्रति कार्यालय २००	२००	
	जम्मा				४८००
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	प्रसूति केन्द्रहरुमा onsite coaching गरी गुणस्तरीय कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको सुनिश्चितता हुने ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरु एवम् प्रदेश कार्यालयहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्ने ।				

	गर्नेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

३. MCH क्लिनिक सुदृढीकरण

३.१ MCH क्लिनिक सुदृढीकरणका लागि आवश्यक औजार उपकरण खरिद/मर्मत सम्भार

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७८	३११२२	३	जिल्ला	२४००	दोश्रो, तेस्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	कार्यक्रम लागु भएका जिल्लाका MCH क्लिनिकको लागि आवश्यक औजार, उपकरण खरिद गरी प्रसूति केन्द्रमा व्यवस्थापन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<ol style="list-style-type: none"> १. MCH क्लिनिकको लागि आवश्यक औजार, उपकरणहरूको सुची तयार गर्ने तथा । २. औजार, उपकरणहरूको स्पेसिफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने। औजार उपकरणको स्पेसिफिकेसन स्वास्थ्य सेवा विभाग (व्यवस्थापन महाशाखा), स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र बाट प्राप्त गरी प्रयोग गर्न सकिनेछ । ३. नियमानुसार खरिद कार्य सम्पन्न गर्ने। ४. MCH Clinic का लागि Furniture तथा Fixtures समेतमा खर्च गर्न सकिने छ ५. खरिद गरिएको सामग्रीलाई सम्बन्धित MCH क्लिनिकमा वितरण गरी सञ्चालन मा ल्याउने । 				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (३): मकवानपुर, चितवन, र ललितपुर ।	प्रति कार्यालय ८००	२४००	
	जम्मा			२४००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	MCH क्लिनिकमा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्था भई सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि हुने ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				

प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ।
-------------------	---

४. कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन र मेन्टोरीङ्ग

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
२.८.१.२७ २.८.१.२६	२२६११		पटक	११५६	पहिलो, दोश्रो, तेस्रो	
शीर्षक		विवरण				
उद्देश्य	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनुगमन, मेन्टोरीङ्ग गर्ने ।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा प्राविधिक सहयोग तथा मेन्टोरीङ्ग कार्य गर्न कार्ययोजना तयार गर्ने ।</p> <p>२. कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका स्वास्थ्य संस्थामा प्रभावकारी ढंगले कार्य सम्पादन भए नभएको नियमित अनुगमन गर्ने। जिल्लाबाट आवश्यक प्राविधिक सहयोग तथा मेन्टोरीङ्ग कार्य गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>३. कार्यक्रम सञ्चालन मा आइपरेका अफ्ठ्यारा र बाधालाई पहिचान गर्ने र आवश्यक निर्देशन र कोचिड दिने ।</p> <p>४. मन्त्रालय तथा प्रदेश मातहतको निकायबाट अनुगमन, मेन्टोरीङ्ग गर्दा तोकिए अनुसारको चेकलिस्ट समेत भर्नु पर्नेछ ।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	PLMBIS Code	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२.८.१.२७	१८१	१८१	
	२.	स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र	२.८.१.२६	१००	१००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (७): काभ्रेपलाञ्चोक, मकवानपुर, सिन्धुली, ललितपुर,	२.८.१.२७	प्रति कार्यालय ७५	५२५	

	रामेछाप, नुवाकोट, चितवन				
४.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (३): धादिङ, सिन्धुपाल्चोक र दोलखा		प्रति कार्यालय १००	३००	
५.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा		प्रति कार्यालय ५०	५०	
		जम्मा		११५६	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	कार्यक्रमको निरन्तर अनुगमन, मेन्टोरीङ्ग गरी गुणस्तरीय कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको सुनिश्चितता हुने।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालय तथा प्रदेश कार्यालयहरुबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधार आयोजना

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले प्रजनन स्वास्थ्यलाई मौलिक हकको रूपमा परिभाषित गर्दै प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच सुनिश्चित गरेको छ । देशको सबै उमेरका नागरिकको स्वस्थ जिवन र स्वास्थ्य प्रवर्द्धनको गर्नु प्रदेश सरकारको समेत दायित्व रहेको छ । नेपालमा विगत तीन दशकमा मातृ तथा बाल स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार देखिएको छ तर मातृ तथा बाल मृत्युदर सन्तोषजनकरूपमा घटेको छैन । देशको कूल जनसंख्याको करिब २२ प्रतिशत हिस्सा किशोर किशोरीले ओगटेका छन् । जनसंख्याको ठुलो हिस्सा ओगटेको किशोरकिशोरी भोलिको सम्बृद्ध नेपालको भविष्य भएकोले स्वस्थ र सुरक्षित किशोर किशोरीमा लागानी गर्नु अत्यावश्यक रहेको छ । स्वस्थ आमा तथा बालबालिकाको लागि किशोर अवस्थादेखि नै प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्य सम्बन्धी सहि जानकारी र आवश्यक परामर्श, सुचना तथा सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्न सके मातृ तथा बालमृत्युदर घटाई दिगो विकासका लक्ष्य हासिल गर्न सहज हुने देखिन्छ ।

नेपालमा विगतको दशक देखिनै प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्यमा केही कार्यहरू भए तापनि किशोर किशोरीहरूको स्वास्थ्यको सूचकमा धेरै सुधारको आवश्यकता रहेको छ । नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण २०१६ का अनुसार नेपालमा १५ वर्ष देखि १९ वर्षका १७% महिलाहरू किशोरी उमेरमानै आमा भैसक्छन् वा पहिलो बच्चा जन्माउन गर्भवती हुने गर्छन् । यो दर शहरी क्षेत्रमा १३% छ भने ग्रामिण क्षेत्रमा २२% रहेको छ । साथै आर्थिक अवस्था कमजोर रहेका किशोरी महिलाहरूले चाँडै नै बच्चा जन्माउने गरेका छन् । किशोर अवस्थामा प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्यको सहि सूचना र परामर्श तथा स्वास्थ्य सेवाको अभावका कारण आमा तथा बच्चाको स्वास्थ्य अवस्था जोखिममा रहेको छ । १० देखि १९ वर्षका अधिकांश किशोर किशोरीहरू विद्यालयमा हुने भएकोले विद्यालयमा आधारित स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सके उनीहरूको प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्यमा सुधार आई भविष्यका आमा तथा बालबालिका स्वस्थ हुने र जनसंख्या व्यवस्थापन समेत प्रभावकारी हुने देखिन्छ । संगसंगै विद्यालयको पढाईबाट छुटेका किशोरकिशोरीलाई समेत नेपाल सरकारको कार्यक्रमको दायरामा ल्याई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी विषयवस्तु वारे जानकारी दिन सकेको खण्डमा जीवन चक्र अवधारणाको महत्वपूर्ण पक्षलाई सम्बोधन गर्न सक्ने देखिन्छ ।

अतः विद्यालयमा अध्ययनरत र विद्यालय छोडेका किशोरकिशोरीमा आधारित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रमको आवश्यकता रहेकोले "किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधार आयोजना" परिकल्पना गरिएको हो । यो कार्यक्रम एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रमसंग आवद्ध गरि सञ्चालन गरिनेछ ।

२. लक्ष्य

किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधार आयोजना मार्फत विद्यालय र विद्यालय बाहिर रहेका किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यमा सुधार ल्याई मातृ तथा बालस्वास्थ्यको अवस्थामा सुधार ल्याउने ।

३. उद्देश्य

प्रदेश भित्रका गाँउपालिका क्षेत्रमा रहेका विद्यालय र विद्यालय बाहिर रहेका किशोर किशोरीमा आधारित रहि किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधारका देहाय बमोजिमको उद्देश्य हासिल गरिनेछ ।

१. विद्यालय नर्स मार्फत विद्यालयका छात्र-छात्राहरुलाई आवश्यकता अनुसार मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
२. विद्यालय र विद्यालय बाहिर रहेका किशोरकिशोरीको गुणस्तरीय यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचना, सञ्चार र परामर्श सेवाको पहुँचमा वृद्धि गर्ने ।
३. किशोरकिशोरीको परिवारलाई किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यकता सम्बन्धी सूचना, सञ्चार र परामर्श सेवाको पहुँच बारे जानकारी गराई सेवा लिने वातावरण सिर्जना गर्ने ।
४. महिनावारी स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धी रहेका गलत धारण निरिस्ताहित गर्ने ।
५. बाल विवाह, किशोर अवस्थामा नै गर्भवती हुने अवस्था तथा लैङ्गिक हिंसाको न्यूनीकरण गर्ने ।
६. यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यक स्वास्थ्य सेवाको पहुँच तथा उपभोगदर वृद्धि गर्ने ।
७. किशोर किशोरी स्वास्थ्य सुधारका लागि सामाजिक परिचालन तथा जनचेतना अभिवृद्धि मार्फत मातृ तथा बाल स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सकारात्मक परिवर्तन गर्ने ।

३. आयोजनाको अपेक्षित परिणाम

परियोजनाको कार्यान्वयन पश्चात देहाय बमोजिमका परिणामहरु अपेक्षित गरिएको छ ।

१. विद्यालयहरुमा विद्यालय नर्सहरुद्वारा विद्यार्थीहरुलाई मनोपरामर्श सेवा उपलब्ध हुनेछ ।
२. परियोजना क्षेत्रमा विद्यालयमा आधारित गुणस्तरीय किशोर किशोरी लक्षित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवाको पहुँच विस्तार हुनेछ ।
३. किशोर किशोरी लक्षित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य क्षेत्रको वानी व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तनमा हुनेछ ।
४. व्यवहार परिवर्तन सञ्चार मार्फत जनचेतना अभिवृद्धि तथा किशोर किशोरी स्वास्थ्य सुधारमा स्थानीय तहको सहभागीता बढ्नेछ ।
५. बाल विवाह, किशोरी गर्भावस्था र लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणमा सुधार आउनेछ ।
६. किशोरकिशोरीले यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यकता अनुसारको सेवा लिने वातावरण सिर्जना भई सेवाको उपयोग दरमा वृद्धि हुनेछ ।
७. किशोरकिशोरी तथा अभिभावकहरुलाई स्वास्थ्य खानपान, बानि व्यहोरा बारे सहि जानकारी प्राप्त हुनेछ ।

४. आयोजना लागू हुने स्थान: बागमती प्रदेश भित्रका गाँउपालिका (७४) क्षेत्रमा रहेका अतिसिमान्कृत / सिमान्तकृत समुदायको बाहुल्यता रहेको क्षेत्रको कम्तीमा एक माध्यमिक विद्यालय

५. आयोजनाले फाइदा पुग्ने लक्षित समूह: कक्षा ६ देखि १२ सम्मका किशोर किशोरीहरु तथा तिनका परिवार

६. आयोजनाले फाइदा पुग्ने घरपरिवारको संख्या: ४ लाख

७. प्रस्तावित क्रियाकलापहरूको संक्षिप्त विवरण

१. क्षमता अभिवृद्धि (Capacity Building and Development) कार्यक्रम

१.१ विद्यालय नर्सहरूका लागि ५ दिने मनोपरामर्श सम्बन्धी तालिम

किशोर तथा किशोरीहरूको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधारमा मनोपरामर्श एउटा अति महत्वपूर्ण पाटो हो । किशोरावस्थाका धेरै जसो समस्याहरूको समाधान उचित तरिका र दक्ष स्वास्थ्यकर्मी द्वारा प्रदान गरिएको मनोपरामर्शले नै गर्ने गर्दछ । तसर्थ, बागमती प्रदेश भित्रका विभिन्न स्थानीय तहमा कार्यरत विद्यालय नर्सहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि स्वास्थ्य तालिम केन्द्र बागमती प्रदेशले निर्माण गरेको तालिम पुस्तिकाको प्रयोग गरी पाँच दिने मनोपरामर्श सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।

१.२ विद्यालय साथी शिक्षकहरूका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम

किशोरावस्थामा साथी भाईहरूको परामर्श, विचार र सुझाव सबै भन्दा प्रभावकारी र ग्रहन योग्य सूचनाको श्रोत हुन्छ । त्यसैले, थुप्रै संघ सस्थाहरूले साथी शिक्षक एप्रोचको प्रयोग गरी किशोरावस्थाको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सुधार भएको विभिन्न अध्ययनहरूले देखाएको छ । त्यसै अनुरूप, यस आयोजना अन्तर्गत विद्यालयका साथी शिक्षकहरू (छात्र छात्रा) का लागि दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिनेछ । यसरी क्षमता विकास गरिएका साथी शिक्षकहरूले विद्यालय स्तरमा औपचारिक अनौपचारिक विधिहरूबाट यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य बारे आफ्ना साथीहरूलाई जानकारी प्रवाह गर्ने छन् ।

१.३ विद्यालयका स्वास्थ्य शिक्षकहरूका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम

औपचारिक शिक्षा मार्फत किशोर किशोरीहरूले यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी ज्ञान पाउने प्रमुख माध्यम हो विद्यालयका स्वास्थ्य शिक्षकहरू । तर, धेरै जसो विद्यालयमा लाजको कारणले गर्दा र क्षमतामा कमिको कारण पनि स्वास्थ्य शिक्षकहरूले विद्यार्थीहरूलाई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी पाठहरू खुलेर र सही तवरले न पढाउने गरेको पाइन्छ । तसर्थ, विद्यालयका स्वास्थ्य शिक्षकहरूका लागि दुई दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरी स्वास्थ्य शिक्षकहरूको दक्षता बढाइने उद्देश्य राखिएको छ ।

१.४ यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी किशोरकिशोरीहरूका लागि विद्यालयमा आधारित गोष्ठी

किशोरावस्थामा आफ्नो शारीरिक, मानसिक तथा सामाजिक परिवर्तन बारे ज्ञान हुन अति आवश्यक हुन्छ । यस्तो ज्ञानले किशोरकिशोरीहरूमा आफ्नो शरिरमा भई रहेको परिवर्तनले गर्दा उत्पन्न हुने आशंका, भय तथा भ्रमलाई परास्त पार्दछ । त्यसैले विद्यालय मा अध्ययनरत किशोरकिशोरीहरूलाई उनीहरूको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यको बारेमा विभिन्न शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग गरी गोष्ठी सञ्चालन गरिनेछ । विशेषत कक्षा ६ देखि कक्षा १२ सम्मका किशोरकिशोरीहरूका लागि उमेर अनुसार पाठ्यक्रम तयार पारी विद्यालय मा आधारित गोष्ठी सञ्चालन गरिनेछ ।

१.५ छात्राहरूका अभिभावकहरूका लागि विद्यालयमा आधारित महिनावारी सरसफाई गोष्ठी

मर्यादित महिनावारी तथा किशोरावस्थामा आउने शारीरिक, मानसिक तथा सामाजिक परिवर्तन बारे किशोरकिशोरीहरूको घरमा सहयोग, सदभाव तथा खुलेर कुरा गर्ने वातावरण अति नै आवश्यक हुने हुँदा किशोरीहरूका अभिभावकहरूको उक्त विषयमा ज्ञान अभिवृद्धि गराउनु आवश्यक छ । यि विषयबस्तुमा जति व्यापक रूपमा छलफल, पैरवी गरिन्छ किशोर किशोरीहरूले आफुमा आउने परिवर्तन र सो संग सम्बन्धित समस्याहरू परिवारका सदस्यहरूलाई खुलेर राख्ने वातावरण सिर्जना गर्न सकिनेछ । त्यसैले, विद्यालय मा अध्ययनरत किशोरीहरूका अभिभावकहरूका लागि पनि विद्यालयमा आधारित महिनावारी सरसफाई गोष्ठी संचलान गरिनेछ ।

१.६ स्वास्थ्य सेवा प्रदायकका लागि यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम

यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्याको प्राभावाकारी व्यवस्थापनमा किशोरकिशोरी मैत्री स्वास्थ्य सेवा नजिकैको स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक रहेको । किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी आवश्यकता बढ्दो हुने, सो को व्यवस्थापन संवेदनशील र जटिल रहने भएकाले दक्ष जनशक्तिबाट मात्र सम्भव रहेको । स्वास्थ्यकर्मीहरूबाट प्रवाह हुने यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागि सेवा प्रदायकका लागि यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम आवश्यक रही तालिम प्रदान गरिने छ ।

२. किशोर किशोरी कार्यक्रमको लागि वातावरण तयारी (Creating Conducive Environment in School) तथा वहस पैरवी

२.१ स्थानीय तहमा पैरवी तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम (स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख तथा कार्यपालिका सदस्यसंग प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रिया)

यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य विषयमा किशोर किशोरी र स्थानीय निकाय बिचको तालमेल, समान बुझाई तथा सहभागीता आवश्यक हुन्छ । तसर्थ, स्थानीय सरकारसंग छात्र छात्रा खास गरी स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख तथा कार्यपालिका सदस्य संग प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रिया सञ्चालन गरिनेछ ।

किशोरकिशोरीले यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य संग सम्बन्धित आफ्ना भोगाईहरू, समस्याहरू, आवश्यकताहरू, अपेक्षाहरू र विद्यालयले किशोरकिशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि राखेका अपेक्षाहरू स्थानीय सरकार सँग राख्ने फोरम निर्माण गर्न यस कार्यक्रम सहयोगी हुनेछ । फलस्वरूप स्थानीय तहमा तयार गरिने योजना तथा बजेटमा किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यलाई प्राथमिकतामा राख्न पर्ने आवश्यकताका आधारहरू यसले सिर्जना गर्नेछ । साथै स्थानीय तहमा किशोर किशोरीको सहभागीता पनि बढाउन यसले मदत गर्नेछ ।

२.२ विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, बाल विवाह, सामाजिक संजालको दुरुपयोग रोकथाम सम्बन्धी प्रहरी प्रशासनसंगको अन्तरक्रिया

समाजमा बढ्दो लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा बाल विवाह, साईबर क्राइमको रोकथाम तथा नियन्त्रण र पिडितको पुनर्स्थापनाको बारे जनचेतना जगाउनु आजको आवश्यकता हो । किशोरकिशोरीहरूमा इन्टरनेटको बढ्दो प्रयोग संग संगै साइबर साक्षरताको आवश्यकता पनि पहिचान भएको छ जसमा प्रहरी प्रशासन/र

विद्यालयका शिक्षकहरूको भूमिका उल्लेखनीय हुन्छ । सचेत तथा दक्ष प्रहरीको उपस्थितिमा गरिने यस्ता अन्तरक्रिया कार्यक्रमले यस्ता घटनाका प्रकृति, बच्ने उपाय, कानुनि प्रावधान र पिडितको सुनुवाई हुने निकाय बारे सचेतना जगाई यस्ता घटना कम गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । तसर्थ, विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, बाल विवाह, सामाजिक संजालको दुरुपयोग रोकथाम सम्बन्धी प्रहरी प्रशासनसंगको अन्तरक्रिया सम्बन्धी विद्यार्थी, अभिभावक, विद्यालय र प्रहरी प्रशासनसंगको अन्तरक्रिया सञ्चालन गरिनेछ ।

३. किशोर किशोरी कार्यक्रमको लागि सूचना तथा व्यवहार परिवर्तन सञ्चार

३.१ विद्यालयमा सूचना सञ्चार सामाग्री (एल सी डी, ल्यापटप खरिद)

विज्ञान तथा प्रविधिको प्रयोग जुन सुकै कार्यक्रमको प्रभावकारीतामा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । किशोरावस्थाको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रममा परिवर्तित समयको प्रविधी तथा इलेक्ट्रोनिकस सामाग्रीहरूको प्रयोगले कार्यक्रमको प्रभावकारीता बढाउने हेतुले सुचना सञ्चार सामाग्रीको रूपमा एलसीडी र ल्यापटप खरिद गरि वितरण गरिनेछ । वितरण गरिएका सामग्री सूचना तथा सञ्चार प्रवाहमा अधिकतम प्रयोग गरिनेछ ।

३.२ विद्यालयमा किशोरकिशोरी मैत्री सुचना कक्ष स्थापना

किशोर किशोरीमैत्री सूचना कक्ष किशोर किशोरीहरूको सहभागिता, अगुवाई र व्यवस्थापनमा विद्यालयमा सञ्चालन गरिने जीवनपयोगी सीपमा आधारित वृहत यौनिकता शिक्षा र सूचनाका साथै किशोर किशोरीहरूको समग्र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन गर्ने सामूहिक कार्यथलो हो । अतः किशोर किशोरीहरूका जिज्ञासा, समस्या तथा अनुभूत गरेका असहजताहरूका सम्बन्धमा सूचना, शिक्षा र परामर्श सेवाहरू प्रवर्द्धन गर्न यस आयोजना अन्तर्गत विद्यालयमा किशोरकिशोरी मैत्री सुचना कक्ष स्थापना गरिनेछ ।

सुरक्षित र स्वस्थ भविष्य किशोर किशोरीको लक्ष्य कार्यक्रम

१. विद्यालयमा सूचना सञ्चार सामग्री (एल सि डी प्रोजेक्टर, ल्यापटप खरिद)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
११.३.९.८७	३११२२	७४	स्थान	१२५८०	दोश्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	विद्यालयमा सूचना सञ्चार सामग्री (एल सि डी, प्रोजेक्टर, ल्यापटप) खरिद गर्ने।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रमको लागि छनोट भएका हरेक विद्यालयको सुची तयार गर्ने । आ.ब. २०७८/०७९ मा एल सि डी, प्रोजेक्टर, ल्यापटप वितरण गरिएको भन्दा बाहेकका कार्यक्रम लागु भएका विद्यालयहरूमा वितरण योजना तयार गर्ने ।</p> <p>२. प्रति विद्यालय एक-एक थान एल सि डी प्रोजेक्टर र ल्यापटप हुने गरी अनुसूची ५ मा उल्लेख भए बमोजिमका स्पेसीफिकेसन र लागत इष्टिमेटको आधारमा खरीद योजना बनाउने।</p> <p>३. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने।</p> <p>४. खरीद प्रक्रिया सम्पन्न पश्चात् जिन्सी दाखिला गरी तोकिएका विद्यालयलाई हस्तान्तरण गर्ने ।</p> <p>५. हस्तान्तरण पश्चात दिइएको सामग्रीको सहि प्रयोगको सुनिश्चितता अनुगमन गरी गर्ने ।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	ईकाई मुल्य	परिमाण	जम्मा बजेट (रु हजारमा)	कै.
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	१७०	११	१८७०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	१७०	१०	१७००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपाल्चोक	१७०	९	१५३०	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुली	१७०	२१	३५७०	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	१७०	६	१०२०	
	६.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	१७०	८	१३६०	
	७.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	१७०	५	८५०	
	८.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	१७०	३	५१०	
	९.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	१७०	१	१७०	
जम्मा					१२५८०	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।					

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

अपेक्षित उपलब्धी	विद्यालयमा आधारित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतनामूलक तथा व्यवहार परिवर्तन सञ्चारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहजता हुनेछ ।
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

२. विद्यालयमा सूचना कक्ष स्थापना

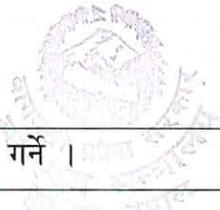
PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
११.३.९.८८	३११२२	७४	पटक	९६७०	दोश्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	विद्यालयमा किशोरकिशोरी मैत्री सूचना कक्ष स्थापना गर्ने ।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रमको लागि छनोट भएका हरेक विद्यालयका सुची तयार गर्ने ।</p> <p>२. किशोरकिशोरी मैत्री सूचना कक्ष सञ्चालन नमुना कार्यविधि २०७७ बमोजिम सूचना कक्ष स्थापना गर्ने । सो कार्यविधि बमोजिम सूचना कक्ष स्थापनाका लागि आवश्यक सामग्रीहरू खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>३. खरीद प्रक्रिया सम्पन्न पश्चात् जिन्सी दाखिला गरी तोकिएका विद्यालयलाई हस्तान्तरण गर्ने र सूचना कक्ष स्थापना भएको सुनिश्चितता गर्ने ।</p> <p>४. सूचना कक्ष स्थापना भए पश्चात समय-समयमा निरीक्षण तथा प्राविधिक सहयोग गरी सूचनामूलक स्वास्थ्य शिक्षाका सामग्रीहरू थप्दै जाने, सामग्रीहरूको सहि सदुपयोगको सुनिश्चितता गर्दै विस्तारको लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गर्न पैरवी गर्ने ।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	ईकाई मुल्य	परिमाण	जम्मा बजेट (रु हजारमा)	कै.
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	१३०	११	१४८०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	१३०	१०	१३००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	१३०	५	६५०	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपाल्चोक	१३०	९	११७०	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा, काभ्रेपलाञ्चोकपलाञ्चोक, सिन्धुली	१३०	२१	२७३०	
	६.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	१३०	६	७८०	
	७.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	१३०	८	१०४०	
	८.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	१३०	१	१३०	
	९.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	१३०	३	३९०	
	जम्मा				९६७०	

बजेट बाँडफाँड	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।
अपेक्षित उपलब्धी	विद्यालयहरूमा किशोर किशोरी मैत्री सूचना कक्ष मार्फत सूचना, शिक्षा र परामर्श सेवाहरू प्रदान गर्न अनुकूल वातावरण सिर्जना गर्न सहज हुनेछ।
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ।

३. विद्यालय साथी शिक्षकहरूका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६८	२२५२२	१४८	जना	४४४०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	विद्यालयका साथी शिक्षकहरूका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि छनोट भएका नयाँ विद्यालयहरूबाट प्रति विद्यालय २ जना (१ छात्र, १ छात्रा) साथी शिक्षक छनोट गर्ने सम्बन्धित विद्यालयसंग समन्वय गर्ने।</p> <p>२. विद्यालयलाई सहभागिताको लागि पत्राचार गर्दा आफुले सिकेका कुरा साथीहरू समक्ष खुलेर राख्न सक्ने, नेतृत्वदायी भूमिका वहन गर्न सक्ने, बाल क्लबहरूमा सक्रिय रूपमा लागेका विद्यार्थी साथी शिक्षकको रूपमा छनोट गर्न अनुरोध गर्ने।</p> <p>३. कार्यक्रमको लागि छनोट भएका विद्यालयबाट चयन भएका साथी शिक्षक(छात्र तथा छात्रा) हरुको सुची तयार गर्ने।</p> <p>४. (प्रदेश) स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तयार गरेको तालिम प्याकेजको आधारमा तालिमको योजना तयार गर्ने। तालिमको योजना स्वास्थ्य शिक्षकको तालिम पश्चात मात्र निर्माण गर्ने।</p> <p>५. यो तालिम सम्बन्धित जिल्लामा सहभागीहरूलाई पायक पर्ने स्थानमा सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।</p> <p>६. तालिम कार्यक्रमको योजना अनुरूप सहभागीहरूलाई सम्बन्धित विद्यालयमा पत्राचार गरी जानकारी गराउने र सहभागिताको सुनिश्चितता गर्ने।</p> <p>७. यो तालिम सञ्चालन गर्दा प्रशिक्षकको रूपमा स्वास्थ्य कार्यालयका TOT लिएका प्राविधिक, स्वास्थ्य शिक्षकलाई समावेश गराउनु पर्नेछ। आवश्यकता अनुसार स्थानीय तहका स्वास्थ्यमा कार्यरत कर्मचारीलाई समेत परिचालन गर्न सकिने।</p> <p>८. तालिम पश्चात स्वास्थ्य शिक्षक र साथी शिक्षकको सहकार्यमा कार्यक्रम लागु भएका विद्यालयका कक्षा ६ देखि १२ सम्मका कक्षाहरूमा कम्तिमा १ वटा सेसन/अन्तरक्रिया सञ्चालनको लागि आवश्यक बजेट छुट्याउनुपर्नेछ।</p>				

९. तालिम प्रतिवेदन तयार गर्ने ।					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	सहभागीको संख्या	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	२२	६६०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	२०	६००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	१०	३००	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपाल्चोक	१८	५४०	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा	१४	४२०	
	६.	स्वास्थ्य कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक	१४	४२०	
	७.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	१२	३६०	
	८.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	१६	४८०	
	९.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	२	६०	
	१०.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	१४	४२०	
	११.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	६	१८०	
	जम्मा			४४४०	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	तालिम प्राप्त साथी शिक्षकहरू मार्फत अन्य छात्रछात्राको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन गर्न सहयोग पुग्नेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य मन्त्रालयले कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र स्थलगत अनुगमनको आधारमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिकरूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

४. स्वास्थ्य शिक्षकहरूका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम

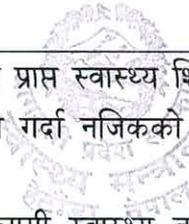
PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समयअवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४७४	२२५२२	१	पटक	१८५०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	विद्यालयका स्वास्थ्य शिक्षकहरूका लागि २ दिने क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि छनोट भएका नयाँ विद्यालयहरूबाट प्रति विद्यालय १				

	<p>जना स्वास्थ्य शिक्षकहरु सहभागी गराई तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>२. यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी प्राविधिक तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले तालिम सञ्चालन गर्नुपर्ने ।</p> <p>३. (प्रदेश) स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तयार गरेको तालिम प्याकेजको आधारमा तालिमको योजना तयार गर्ने ।</p> <p>४. तालिम कार्यक्रमको योजना अनुरूप सहभागीहरुलाई पत्राचार गरी जानकारी गराउने र सहभागिता सुनिश्चितता गर्ने ।</p> <p>५. तालिम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	१८५०	१८५०	
	जम्मा			१८५०	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	सक्षम प्रशिक्षकको तयारी भई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न सहज हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

५. किशोरकिशोरीहरुका लागि विद्यालयमा आधारित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी गोष्ठी

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६९	२२५२२	२९६	विद्यालय	७४००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	किशोरकिशोरीहरुका लागि विद्यालयमा आधारित गोष्ठी (यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य) सञ्चालन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रमको लागि आ.ब. २०७९/०८० मा छनोट गरिएका विद्यालयहरुको सुची तयार गरि कार्यक्रम कार्यान्वयनको योजना तयार गर्ने ।</p> <p>२. कार्यक्रमको लक्षित समूह (कक्षा ६ देखि १२ कक्षासम्मका) छात्राछात्रहरुको सुची तयार गर्ने ।</p> <p>३. कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सम्बन्धित विद्यालयसँग समन्वय गरि लक्षित छात्राहरुका लागि छुट्टाछुट्टै समूह बनाई विभिन्न चरणमा गोष्ठीको योजना गर्ने र कार्यक्रमको जानकारी गराउने ।</p> <p>४. बजेटको परिधि भित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने</p> <p>५. स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट तयार भएको गोष्ठीको पाठ्यक्रम/प्याकेज अनुसार कार्यक्रम</p>				

सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । तालिम प्राप्त स्वास्थ्य शिक्षक, साथै शिक्षकको सहयोगमा गोष्ठी सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । साथै कार्यक्रम गर्दा नजिकको विद्यालय नर्सको सहयोग परामर्श लिन सकिनेछ ।

६. गोष्ठी पश्चात छात्राहरुका लागी स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट तयार गरिएको सन्दर्भ पुस्तिका वितरण गरिनुपर्ने ।

७. कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	बजेट प्रति विद्यालय	विद्यालयको संख्या	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कै.
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	२५	११	११००	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	२५	१०	१०००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	२५	५	५००	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपाल्चोक	२५	९	९००	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा	२५	७	७००	
	६.	स्वास्थ्य कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक	२५	७	७००	
	७.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	२५	६	६००	
	८.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	२५	८	८००	
	९.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	२५	१	१००	
	१०.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	२५	७	७००	
	११.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	२५	३	३००	
	जम्मा				७४००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।					
अपेक्षित उपलब्धी	छात्राछात्रहरुमा यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी व्यावहारिक ज्ञानको अभिवृद्धि हुनेछ ।					

अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरु एवम् प्रदेश कार्यालयहरुको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

६. किशोरीका अभिभावकहरुका लागि विद्यालयमा आधारित यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य स्वास्थ्य सम्बन्धि गोष्ठी

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
२.७.२२.४७०	२२५२२	७४	विद्यालय	२२२०	दोश्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	छात्राहरुका अभिभावकहरुका लागि विद्यालयमा आधारित किशोर किशोरी प्रजनन स्वास्थ्य तथा महिनावारी सरसफाई गोष्ठी सञ्चालन गर्ने ।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रमको लागि आ.ब. २०७९/०८० मा छनोट गरिएका विद्यालयहरुको सुची तयार गरि कार्यक्रमसँग सम्बन्धित विवरण तयार गर्ने ।</p> <p>२. सम्बन्धित विद्यालयसँग समन्वय गरि कार्यक्रमको लक्षित समूह (कक्षा ६ देखि १२ कक्षासम्मका) छात्राहरुका अभिभावकहरुको लागि विद्यालयमा आधारित किशोर किशोरी यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सरसफाई गोष्ठीको योजना गर्ने र सहभागीहरुलाई जानकारी गराउने । । गोष्ठी सञ्चालन गर्दा अभिभावकहरुलाई गोष्ठी सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।</p> <p>३. स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट तयार भएको गोष्ठीको पाठ्यक्रम/प्याकेज अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । तालिम प्राप्त स्वास्थ्य शिक्षक, साथि शिक्षकको सहयोगमा गोष्ठी सञ्चालन गर्नुपर्नेछ । साथै कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नजिकको विद्यालय नर्सको सहयोग परामर्श लिन सकिनेछ ।</p> <p>४. गोष्ठी पश्चात छात्राहरुका अभिभावकहरुका लागि स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट तयार गरिएको सन्दर्भ पुस्तिका वितरण गरिनुपर्ने ।</p> <p>५. कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	बजेट प्रति विद्यालय	विद्यालयको संख्या	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कै.
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	३०	११	३३०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	३०	१०	३००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	३०	५	१५०	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय	३०	९	२७०	

४१

	सिन्धुपाल्चोक				
५.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा	३०	७	२१०	
६.	स्वास्थ्य कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक	३०	७	२१०	
७.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	३०	६	१८०	
८.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	३०	८	२४०	
९.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	३०	१	३०	
१०.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	३०	७	२१०	
११.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	३०	३	९०	
जम्मा				२२२०	
बजेट बाँडफाँड	प्रचलित नियमानुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च रकम बाँडफाँड गरी कार्यालय प्रमुखबाट टिप्पणी स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	छात्राहरूका अभिभावकहरूमा किशोर किशोरी प्रजनन स्वास्थ्य तथा महिनावारी सरसफाई बारे घरबाट नै सुशुचित भई सहज र सदभावपूर्ण वातावरण विकासमा मद्दत हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

७. स्थानीय तहमा पैरवी तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम -स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख तथा कार्यपालिका सदस्यसंग प्रजनन तथा यौन स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रिया।

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४७१	२२५२२	७४	स्थान	३७००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	स्थानीय सरकारसंग छात्र छात्रा (स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख तथा कार्यपालिका सदस्यसंग यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रिया) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।				

४२

सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका स्थानीय तह र विद्यालयको सुची तयार गर्ने।</p> <p>२. स्थानीय तहका प्रमुख, उपप्रमुख तथा कार्यपालिका सदस्यसंग यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रमको योजना बनाउने।</p> <p>३. कार्यक्रमको योजना अनुरूप सम्बन्धित स्थानीय तह र विद्यालयमा पत्राचार गरी जानकारी गराउने।</p> <p>४. कार्यक्रममा कार्यक्रम लागू भएका विद्यालयहरु बाट साथि शिक्षक, स्वास्थ्य शिक्षक सहभागीको रूपमा सम्बन्धित स्थानीय तहमा उपस्थित गराउने ।</p> <p>५. आवश्यक तयारीका साथ कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>६. कार्यक्रममा स्थानीय तह, स्वास्थ्य कार्यालय, विद्यालयले किशोरकिशोरीको क्षेत्रमा गरेका कार्यहरु र किशोर किशोरीको यौन तथा प्रजनन अधिकार सुनिश्चिततामा सम्बन्धित निकायको भूमिका बारे सवाल जवाफको वातावरण सिर्जना गर्ने । साथै साथी शिक्षक, स्वास्थ्य शिक्षकले आफ्ना समस्याहरु र सम्बन्धित निकायबाट राखेको अपेक्षा बारे खुलेर अन्तरक्रिया गर्ने ।</p> <p>७. कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा नजिकैको विद्यालय नर्सको सहभागिता सुनिश्चितता गराउनुपर्नेछ ।</p> <p>८. कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>
-------------------	--

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	बजेट प्रति विद्यालय	विद्यालयको संख्या	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कै.
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	५०	११	५५०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	५०	१०	५००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	५०	५	२५०	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपाल्चोक	५०	९	४५०	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा	५०	७	३५०	
	६.	स्वास्थ्य कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक	५०	७	३५०	
	७.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	५०	६	३००	
	८.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	५०	८	४००	
	९.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	५०	१	५०	
१०.	स्वास्थ्य कार्यालय	५०	७	३५०		

	सिन्धुली				
११.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	५०	३	१५०	
जम्मा				३७००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	स्थानीय तहमा तयार गरिने योजना तथा बजेटमा किशोर किशारीको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यलाई समावेश गर्नमा पैरवी हुने साथै स्थानीय तहमा किशोर किशोरीको सहभागीता पनि बढाउन मद्दत हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

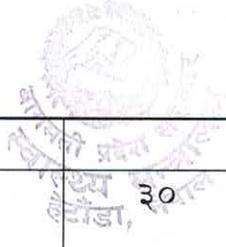
८. विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, बालविवाह, सामाजिक संजालको दुरुपयोग सम्बन्धि मानव प्रहरी प्रशासन संग सम्बन्धित रचनात्मक कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
२.७.२२.४७२	२२५२२	७४	विद्यालय	२२२०	दोश्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा बाल विवाह, साईवर क्राइम रोकथाम सम्बन्धी प्रहरी प्रशासनसंगको अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका स्थानीय तहमा प्रशासन हेर्ने इलाका प्रशासन कार्यालय र प्रहरी चौकीसंग कार्यक्रमबारे आवश्यक सहयोगका लागि समन्वय गर्ने।</p> <p>२. इलाका प्रशासन कार्यालयका अधिकृत प्रतिनिधि र प्रहरी चौकीका प्रमुखले सम्बन्धित विद्यालयका तालिम प्राप्त स्वास्थ्य शिक्षक, साथी शिक्षकसंगको समन्वयमा विद्यार्थीहरूसँग कम्तिमा २ पटक विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा बाल विवाह, साईवर क्राइम रोकथाम सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रमको योजना तयार गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।</p> <p>३. यो कार्यक्रम विद्यालय मार्फत स्वास्थ्य कार्यालयले रकम उपलब्ध गराई गराउन सकिनेछ।</p> <p>४. कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गर्ने।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स.	कार्यालयको नाम	बजेट प्रति विद्यालय	विद्यालयको संख्या	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कै.
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय	३०	११	३३०	

४४

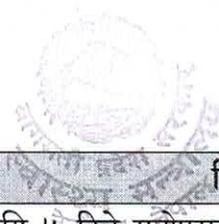

	धादिड				
२.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	३०	१०	३००	
३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	३०	५	१५०	
४.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपाल्चोक	३०	९	२७०	
५.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा	३०	७	२१०	
६.	स्वास्थ्य कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोक	३०	७	२१०	
७.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	३०	६	१८०	
८.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	३०	८	२४०	
९.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	३०	१	३०	
१०.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	३०	७	२१०	
११.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	३०	३	९०	
जम्मा				२२२०	
बजेट बाँडफाँड	प्रचलित नियमानुसार खर्च रकम बाँडफाँड गरी कार्यालय प्रमुखबाट टिप्पणी स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	विद्यालयमा आधारित लैंगिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा बाल विवाह, साईवर क्राइम बारे जनचेतना जगाई सो संग सम्बन्धित समस्या रोकथाममा योगदान पुग्नेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालयले गर्ने, उल्लेखित निकायहरू एवम् प्रदेश कार्यालयहरूको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

९. विद्यालय नर्सहरूका लागि ५ दिने मनोपरामर्श सम्बन्धी तालिम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४७३	२२५२२	१	पटक	२९६०	पहिलो, दोश्रो

४५

शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	विद्यालय नर्सहरूका लागि ५ दिने मनोपरामर्श सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. यो कार्यक्रम स्वास्थ्य तालिम केन्द्रबाट सञ्चालन गरिनेछ । २. एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम लागु भएका प्रत्येक गाउँपालिकाबाट १ जना विद्यालय नर्स सहभागी हुने गरि ७४ जना विद्यालय नर्सलाई २ दिने मनोपरामर्श तालिम कार्यक्रम आयोजना गर्ने । ३. विद्यालय नर्सहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धि ज्ञान र सिप अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले तालिम सञ्चालन गर्नुपर्ने । ४. (प्रदेश) स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले यस अघि तयार गरेको तालिम प्याकेजको आधारमा तालिमको योजना तयार गर्ने। ५. तालिम कार्यक्रमको योजना अनुरूप सहभागीहरूलाई स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत पत्राचार गरी जानकारी गराउने र सहभागिता सुनिश्चितता गर्ने । ६. तालिम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	२९६०	२९६०	
	जम्मा			२९६०	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	विद्यालय नर्सहरू किशोर किशोरीहरूलाई मनोपरामर्श प्रदान गर्न सक्षम हुनेछन।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात प्रतिवेदन मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

१०. स्वास्थ्य सेवा प्रदायकका लागि यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४७३	२२५२२	१	पटक	२९६०	पहिलो, दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	गाउँपालिकामा रहेका सेवा प्रदायक स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. प्रत्येक गाउँपालिकाबाट १ जना सेवा प्रदायक स्वास्थ्यकर्मी छनोट गरि यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि तालिम आयोजना गर्ने । २. (प्रदेश) स्वास्थ्य तालिम केन्द्रले तयार गरेको तालिम प्याकेजको आधारमा तालिमको				

४६

	योजना तयार गर्ने । ३. तालिम कार्यक्रमको योजना अनुरूप स्वास्थ्य कार्यालय मार्फत सहभागीहरूलाई पत्राचार गरी जानकारी गराउने र सहभागिता सुनिश्चितता गर्ने । ४. तालिम सम्पन्न पश्चात प्रतिवेदन तयार गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य तालिम केन्द्र	२९६०	२९६०	
	जम्मा			२९६०	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	तालिम पश्चात सहभागीहरूले यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी सेवा तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्षम हुनेछन ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदनप्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

मातृ तथा बाल पोषण प्रवर्द्धन आयोजना

१. पृष्ठभूमि

नेपालमा विगत तीन दशकमा मातृ तथा बाल स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार देखिएको छ तर मातृ तथा बाल रुग्णता तथा मृत्युदर सन्तोषजनकरूपमा घटेको छैन । मातृ तथा बाल स्वास्थ्यको अवस्था भौगोलिक क्षेत्र, जातिगत तथा सम्पन्नताको आधारमा धेरै असमान रहेको छ । स्वास्थ्य तथा जनसांख्यिक सर्वेक्षण २०१६ ले नेपालमा प्रतिलाख जन्ममा लगभग २ सय ३९ जना आमाको मृत्यु हुने गरेको छ भने प्रति हजार जन्ममा ३२ जना शिशुले आफ्नो पहिलो जन्मदिन मनाउन पाईरहेका छैनन् । शिशु मृत्युदर हिमाली क्षेत्रमा ६३ र पहाडी क्षेत्रमा ३८ प्रति हजार जन्म रहेको छ । त्यस्तै, ४२ प्रतिशत महिला अझै पनि घरमै सुत्केरी हुने गरेको छ भने ५७ प्रतिशतले मात्रै तोकिए बमोजिम पुर्वप्रसूति सेवा पाएका छन् । शहरी क्षेत्रमा ६९ प्रतिशत महिलाले स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रसूति सेवा लिएका छन् भने ग्रामिण भेगमा यो सेवा ४५ महिलाले मात्र पाएको देखिन्छ । ग्रामिण क्षेत्रमा महिलाहरूमा अत्याधिक कार्यबोझ, उच्च प्रजननदर, न्यून पोषण तथा सरसफाईको कमी लगायत स्वास्थ्य सेवाको न्यून उपभोगका कारण रक्तअल्पता, आङ्ग खस्ने समस्या लगायतका विभिन्न स्वास्थ्य समस्या रहेको छ । त्यस्तै ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूमा कूपोषणको अवस्था अत्याधिक रहेको छ । एक तिहाइ भन्दा बढी बालबालिकाहरूमा पुङ्कोपन देखिन्छ भने, प्रत्येक १० जना मध्ये एक जनामा ख्याउटेपना देखिन्छ । विशेष गरी ग्रामिण तथा विपन्न वर्गमा महिलाहरूको घरायसी कार्यबोझका कारण बालबालिकाहरूले उचित स्याहार पाउदैन साथै सरसफाईको कमी, सफा खानेपानीको पहुँचमा कमी लगायतका कारण बालबालिका कूपोषित भई शारीरिक र मानसिक वृद्धी विकासमा समेत असर पुगिरहेको छ ।

२. लक्ष्य

हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा नविनतम प्रविधिको प्रयोग गरि महिलाहरूको कार्यबोझ न्यून गरी मातृ तथा बालबालिकाको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउने ।

३. उद्देश्य

साना अनुदान मार्फत शहरी क्षेत्रमा रहेर पनि सेवाबाट बन्चितिकरणमा परेका क्षेत्रहरू, दूर्गम भेगका स्थानीय तहहरूमा विभिन्न प्रविधिहरूको प्रवर्द्धन गरी महिलाहरूले गर्दै आएको घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण गराई बालबालिकाको हेरचाहमा समय बढाई आफ्नो र बालबालिकाको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउने । महिला तथा बालस्वास्थ्यको अवस्था कमजोर रहेका स्थानीय तहमा देहाय बमोजिमको विशिष्ट उद्देश्य हासिल गरिनेछ ।

१. विभिन्न प्रविधिहरूको प्रवर्द्धन गरी महिलाहरूको घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण गर्ने ।
२. महिला, बालबालिकाको पोषण स्थितिमा सुधार ल्याउने ।
३. घरभित्र हुने वायू प्रदुषण न्यूनीकरण गर्ने ।
४. घरायसी तथा व्यक्तिगत सरसफाईमा सुधार ल्याउने ।
५. महिला तथा बाल स्वास्थ्य सुधारमा महिला सशक्तीकरण गराई महिला सहभागिता बढाउने ।

६. महिला तथा बालस्वास्थ्य सुधारका लागि सामाजिक परिचालन तथा जनचेतना अभिवृद्धि मार्फत व्यवहार परिवर्तन गर्ने।

३. आयोजनाको अपेक्षित परिणाम

आयोजनाको कार्यान्वयन पश्चात देहाय बमोजिमका परिणामहरू अपेक्षा गरिएको छ।

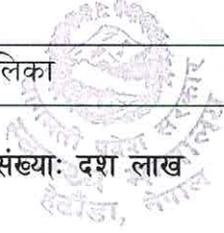
१. आयोजना क्षेत्रमा महिलाहरूको कार्यबोझ न्यूनीकरण हुने प्रविधिको प्रयोग हुनेछ।
२. घर भित्रहुने वायु प्रदूषणमा न्यूनीकरण हुनेछ।
३. घरायसी लगायत व्यक्तिगत सरसफाईमा सुधार आउनेछ।
४. बालबालिकाहरूमा हुने कूपोषणदर साथै स्वासप्रस्वास रोग र पानीजन्य रोगहरूबाट हुने रुग्णतामा न्यूनीकरण हुनेछ।
५. व्यवहार परिवर्तन सञ्चार मार्फत जनचेतना अभिवृद्धि तथा महिला तथा बालस्वास्थ्य सुधारमा स्थानीय तह, पुरुषको सहभागीता बढ्नेछ।
६. आमा समूहको जनसहभागीता मार्फत महिला शक्तिकरण हुनेछ।

४. आयोजना लागू हुने स्थान: १३ जिल्लाका बत्तीस स्थानीय तहमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

सि.नं	जिल्लाको नाम	स्थानीय तहको नाम	कैफियत
१.	धादिङ्ग	गजुरी गाउँपालिका, रुबीभ्याली गाउँपालिका, बेनीघाट रोराङ्ग गाउँपालिका	
२.	नुवाकोट	किस्पाङ्ग गाउँपालिका, दुप्चेध्वर गाउँपालिका, मेगाङ्ग गाउँपालिका	
३.	रसुवा	नौकुण्ड गाउँपालिका	
४.	सिन्धुपाल्चोक	पाँचपोखरी थाङ्गपाल गाउँपालिका, हेलम्बु गाउँपालिका, भोटेकोसी गाउँपालिका, लिसंखु पाखर गाउँपालिका	
५.	दोलखा	कालिन्चोक गाउँपालिका, विगु गाउँपालिका, शैलुङ गाउँपालिका	
६.	काभ्रेपलाञ्चोक	महाभारत गाउँपालिका, खानीखोला गाउँपालिका, तेमाल गाउँपालिका, रोशी गाउँपालिका	
७.	रामेछाप	उमाकुण्ड गाउँपालिका, सुनापती गाउँपालिका, लिखु तामाकोशी गाउँपालिका	
८.	मकवानपुर	कैलाश गाउँपालिका, राकसीराङ्ग गाउँपालिका, बागमती गाउँपालिका	
९.	चितवन	ईच्छाकामना गाउँपालिका, राप्ती नगरपालिका	
१०.	सिन्धुली	मरिण गाउँपालिका, हरिहरपुरगढी गाउँपालिका, घ्याङलेख गाउँपालिका	
११.	ललितपुर	बागमती गाउँपालिका	
१२.	काठमाण्डौ	शङ्करपुर नगरपालिका	

४९

१३.	भक्तपुर	चाँगुनारायण नगरपालिका	
-----	---------	-----------------------	--

५. आयोजनाले फाइदा पुग्ने घरपरिवारको संख्या: दश लाख

६. मुख्य कार्यक्रम

१. स्वास्थ्य आमा समूहलाई साना अनुदान

विशेष गरी दूर्गम भेगका स्थानीय तहहरूमा विभिन्न प्रविधिहरूको प्रवर्धन गरी महिलाहरूले गर्दै आएको सबैजसो घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण गराई बालबालिकाको हेरचाहमा समय बढाई आफ्नो र बालबालिकाको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन सहयोग गर्न स्वास्थ्य आमा समूहलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन प्रविधिको अनुशरणका लागि साना_अनुदान दिइनेछ । साना अनुदान विशेष गरी क) सामुदायिक कुटानी पिसानी मिल स्थापना तथा सञ्चालन, (ख) सुधारिएको चुल्हो र फिल्टर, (ग) पानी ट्यांकि सहितको सफा जुठेल्लो निर्माण घ) घरायसी स्वास्थ्य करेसाबारी निर्माणका लागि प्रदान गरिनेछ । यसबाट महिलाहरूले गर्दै आएको सबैजसो घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण भई बालबालिकाको हेरचाहमा समय बढ्ने र आफ्नो साथै बालबालिकाको स्वास्थ्य अवस्थामा समेत सुधार आउनेछ ।

२. स्वस्थ्य खाना प्रदर्शनी

कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने स्थानीय तहका म.स्वा.स्वसे. मार्फत आमा समुह वा समुदायलाई स्थानीय स्वास्थ्यबर्द्धक पोषिलो खाद्य सामग्रीहरू बारे सुचि तयार गर्ने, स्थानीय बजारबाट वा घरबाट त्यस्ता खाद्य सामग्रीहरू खरिद गरी प्रत्येक महिनाको एक पटक स्थानीय आमा समुहको बैठक आयोजना गरी सो बैठकमा सुनौला हजार दिनको आमाहरूको समेत सहभागितामा ती खाद्य सामग्रीहरू प्रदर्शन गर्ने, स्थानीय पोषिलो खानाहरू कसरी तयार गर्ने बारे स्थानीय आमाहरूलाई पकाएर देखाउने, बनाउने तरिका बारे सिकाउने । साथै सुत्केरी आमाको लागि दुग्धवर्धक सतावरी चुर्णको प्रयोग बारे महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाले जनचेतना जगाई प्रयोग वृद्धि गर्ने । यसबाट स्थानीय स्वास्थ्यबर्द्धक पोषिलो खाद्य सामग्रीहरू बारे चेतना बढ्ने, तथा खाना पकाउने तरिका समेत सिप अभिवृद्धि हुनेछ । साथी आमा समूहलाई वितरण गरिएको भाँडाकुँडाको समेत प्रयोग बढ्नेछ ।

३. सामाजिक परिचालन तथा व्यवहार परिवर्तन सञ्चार

महिला तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन सञ्चार मार्फत आम सर्वसाधारणमा चेतना अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य अनुसार रेडियो संदेश, टेलिभिजन संदेश, पत्रपत्रिका संदेश उत्पादन, प्रसारण र प्रकासन गरिनेछ । साथै स्थानीय तहमा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका र आमा समूहको परिचालन समेत गरिनेछ ।

४. स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढीकरण

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान हुने महिला तथा बाल स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तरमा अभिवृद्धि गर्न स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको सुदृढीकरणका विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । जसअन्तर्गत सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवाको प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त बनाई HMIS /DHIS-II को सुदृढीकरण गर्ने र वृद्धि अनुगमनका लागि आवश्यक औजार उपकरण खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने कार्य गरिनेछ ।

५०

५. क्षमता अभिवृद्धी

स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान हुने महिला तथा बाल स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धी गर्न MCH,NIS तालिमको विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

मातृ तथा बाल पोषण प्रवर्धन आयोजना

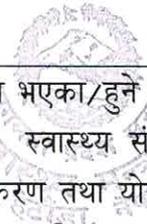
१. स्वास्थ्य आमा समूहलाई स्वास्थ्य प्रवर्द्धन प्रविधिको अनुशरणका लागि साना अनुदान

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)	
	२६४१३	६४	३००	१९२००	दोश्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने स्थानीय तहहरूमा विभिन्न प्रविधिहरूको प्रयोग गरी महिलाहरूको घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण गरी बालबालिकाको हेरचाहमा समय बढाई महिला र बालबालिकाको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउने ।					
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका स्थानीय तहमा रहेका स्वास्थ्य आमा समूहहरूलाई स्वीकृत कार्यविधि अनुसार सार्वजनिक सूचना मार्फत महिलाहरूको घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण गर्न सहयोगी हुने प्रविधि अवलम्बन गर्न प्रस्ताव आव्हान गर्ने ।</p> <p>२. कार्यविधि अनुसार कार्यक्रम लागु हुने स्थानीय तहका छुट्टाछुट्टै वडाहरू बाट समेटिने गरी दुईवटा स्वास्थ्य आमा समूह छनोट गर्ने ।</p> <p>३. स्वास्थ्य आमा समूहबाट स्वास्थ्य प्रवर्द्धन प्रविधिको अनुदान उपयोगका लागि प्रस्ताव गरिएको क्षेत्रको लागत इष्टिमेट स्थानीय तहबाट तयार गरी स्वास्थ्य कार्यालयलाई पठाउने ।</p> <p>४. छनोट भएका स्वास्थ्य आमा समूहलाई कार्यविधि अनुसार संझौता गरी स्वीकृत प्रस्तावमा उल्लेख भएको प्रविधि/कार्य गर्न रु तीन लाख अनुदान प्रदान गर्ने ।</p> <p>५. स्वास्थ्य आमा समूहले गरेको कार्यको अनुगमन, on-site coaching गर्ने ।</p> <p>६. सम्पन्न भएका कार्यको अभिलेखीकरण सहित प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p> <p>७. साना अनुदानको लागि छनोट प्रक्रियामा लाग्ने खर्च सोहि शीर्षकबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।</p>					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	PLMBIS Code	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय चितवन	२.७.२२.४८२	१२००	१२००	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय धादिङ	२.७.२२.४८१	१८००	१८००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय काभ्रेपलान्चोक	२.७.२२.४७७	२४००	२४००	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय रामेछाप	२.७.२२.४५३	१८००	१८००	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय नुवाकोट	२.७.२२.४८०	१८००	१८००	

	६.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	२.७.२२.४८५	६००	६००	
	७.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुपल्लोक्क	२.७.२२.४७८	२४००	२४००	
	८.	स्वास्थ्य कार्यालय सिन्धुली	२.७.२२.४७६	१८००	१८००	
	९.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	२.७.२२.४७९	६००	६००	
	१०.	स्वास्थ्य कार्यालय भक्तपुर	२.७.२२.४८४	६००	६००	
	११.	स्वास्थ्य कार्यालय दोलखा	२.७.२२.४५२	१८००	१८००	
	१२.	स्वास्थ्य कार्यालय काठमाडौं	२.७.२२.४८६	६००	६००	
	१३.	स्वास्थ्य कार्यालय मकवानपुर	२.७.२२.४८३	१८००	१८००	
	जम्मा				१९२००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।					
अपेक्षित उपलब्धी	महिलाहरूको घरायसी कार्यबोझ न्यूनीकरण गरी बालबालिकाको हेरचाहमा समय बढाई महिला र बालबालिकाको स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउने ।					
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन र मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा मन्त्रालयले गर्नेछ।					
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनु पर्नेछ।					

२.स्थानीय तहमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय (चौमासिक)	अवधि
२.७.२२.४५४	२२५२२	३२	१००	३२००	दोस्रो	
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	महिला तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रमको महत्व, उद्देश्य तथा सञ्चालन प्रक्रिया बारे स्थानीय तहका पदाधिकारीहरू तथा सरोकारवालाहरूसँग अभिमुखीकरण गर्ने।					

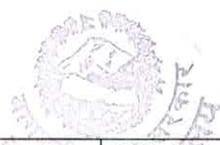
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम कार्यान्वयन भएका/हुने स्थानीय तहका प्रमुख, स्वास्थ्य शाखा प्रमुख, सामाजिक समितिको संयोजक, स्वास्थ्य संस्था प्रमुख, साना अनुदान छनोट समितिका सदस्यहरु सम्मिलित अभिमुखीकरण तथा योजना तर्जुमा गोष्ठी आयोजना गर्ने ।</p> <p>२. साना अनुदान छनोट प्रक्रियाका लागि आवश्यक रकम यसै कार्यक्रमबाट खर्च गर्न सकिनेछ ।</p> <p>३. प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय (४): रसुवा, ललितपुर, काठमाण्डौ, भक्तपुर ।	१००	४००	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (१): चितवन ।	२००	२००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय (६): नुवाकोट, धादिङ, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, मकवानपुर, ।	३००	१५००	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय (२): सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलान्चोक ।	४००	५००	
	जम्मा			३२००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	महिला तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रमको महत्व, उद्देश्य तथा सञ्चालन प्रक्रिया बारे स्थानीय तहका पदाधिकारीहरु तथा सरोकारवालाहरूसँग अभिमुखीकरण तथा समिक्षा भई कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन र मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनु पर्नेछ ।				

३. स्वास्थ्य प्रणाली सुदृढीकरण कार्यक्रम

३.१ स्वास्थ्य संस्थामा वृद्धि अनुगमनका लागि आवश्यक सामग्रीहरु (height board, salter scale, MUAC, weighting scale)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.८०	३११२२	१३	जिल्ला	९१००	दोश्रो

शीर्षक	अनुसार				
उद्देश्य	विवरण				
उद्देश्य	स्वास्थ्य संस्थामा पोषण स्थिति लेखाजोखा र वृद्धि अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक सामग्री खरिद तथा वितरण गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. कार्यक्रम लागु हुने स्थानीय तह अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थामा वृद्धि अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन का लागि आवश्यक सामग्रीहरू (height board, salter scale, MUAC, weighting scale आदि) को सूची तथा परिमाणको विवरण तयार गर्ने ।</p> <p>२. विवरण तयार गर्दा सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्था, स्थानीय तहको माग, स्वास्थ्य कार्यालयको अनुगमनको प्रतिवेदनलाई आधार लिई गर्नुपर्नेछ ।</p> <p>३. खरिद गर्नुपर्ने सामग्रीको स्पेसिफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने।</p> <p>४. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा	३५०	३५०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (८) : धादिङ, नुवाकोट, मकवानपुर, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलान्चोक, ललितपुर, काठमाण्डौ	८००	६४००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (३): चितवन, सिन्धुली, रामेछाप	७००	२१००	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय: भक्तपुर	२५०	२५०	
	जम्मा		९१००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्य संस्थामा पोषण अवस्था लेखाजोखा र वृद्धि अनुगमन कार्य प्रभावकारी हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन र मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय तथा मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

३.२ RDQA को अभिमुखीकरण कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४५६	२२५२२	१	६००	६००	दोश्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	स्वास्थ्य कार्यालयका कर्मचारीहरुको RDQA गर्नका लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. स्वास्थ्य कार्यालयका विशेष अनुदानको कार्यक्रम हेर्ने फोकल पर्सन र तथ्यांक अधिकृत/सहायकलाई बाल पोषण सम्बन्धी तथ्यांकको गुणस्तर सुधारको लागि प्रदेश स्तरमा दुई दिने तालिमको योजना गर्ने ।</p> <p>२. तालिम सञ्चालन को लागि स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभागको व्यवस्थापन महाशाखा सँग समन्वय गर्ने ।</p> <p>३. जिल्ला स्तरमा आयोजना गरिने RDQA तालिमको कार्ययोजना तयार गर्ने ।</p> <p>४. तालिम सम्पन्न पश्चात कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य निर्देशनालय	६००	६००	
	जम्मा		६००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	RDQA गर्नको लागि जिल्ला स्तरमा स्रोत व्यक्तिहरु तयार हुनेछन ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन र मुल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

३.३ जिल्लास्तरमा स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा प्रमुखलाई RDQA सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४५५	२२५२२	१३	१२०	१५६०	दोश्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	स्थानीय तहको स्वास्थ्य शाखा प्रमुखहरुलाई RDQA तथा बाल पोषण सम्बन्धी तथ्यांक अनुगमन गर्नलाई क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।				

सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. स्थानीय तहको स्वास्थ्य शाखा प्रमुखहरूलाई सुरक्षित मातृत्व तथा बाल पोषण सम्बन्धी तथ्यांकको गुणस्तर सुधारको लागि RDQA गर्न जिल्लास्तरमा दुई दिन को अभिमुखीकरण गर्ने। कार्यक्रम सञ्चालन गर्न जिल्लास्थित स्वास्थ्य कार्यालयका फोकल पर्सनहरूलाई समेत सहभागीको रूपमा समावेश गराउने ।</p> <p>२. तालिम सञ्चालन को लागि प्रदेशको स्वास्थ्य निर्देशनालय सँग समन्वय गर्ने ।</p> <p>३. तालिम सम्पन्न पश्चात कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गरि पेश गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय(१): रसुवा	७५	७५	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालय (३): चितवन, सिन्धुली, रामेछाप	१००	३००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय (३):काठमाण्डौ, ललितपुर,भक्तपुर	१२०	३६०	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय(३):नुवाकोट, मकवानपुर, दोलखा	१२५	३७५	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय (३):धादिङ, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलान्चोक	१५०	४५०	
	जम्मा		१५६०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्थानीय तहको स्वास्थ्य शाखा प्रमुखहरू RDQA गर्न सक्षम हुनेछन् ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।				

३.४ सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवाको प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त बनाई HMIS (DHIS-II) को सुदृढिकरण गर्न रुटिन डाटा क्वालिटी एसेसमेन्ट (RDQA) गर्ने

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४५७	२२५२२	१३	१००	१३००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको प्रतिवेदन तथा				

५७

	अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त गरी तथ्यांकको गुणस्तर सुधार गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. तथ्यांकको विश्लेषण गरी सुरक्षित मातृत्व र बाल पोषण सेवाको तथ्यांक कमजोर भएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको सूची तयार गर्ने ।</p> <p>२. स्वास्थ्य शाखासँग समन्वय गरि RDQA गर्नुपर्ने स्वास्थ्य संस्थाहरूको पहिचान गरी पत्राचार गर्ने ।</p> <p>३. RDQA गर्न जाने तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूको सूची तयार गरि RDQA को योजना तयार गर्ने ।</p> <p>४. सम्बन्धित स्वास्थ्य संस्थामा गई लगातार दुई दिन तथ्यांकको विश्लेषण गर्ने ।</p> <p>५. तथ्यांक कम हुनुको कारण पत्ता लगाई सुधारको लागि कार्ययोजना बनाई स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाको कर्मचारीहरूको प्रतिबद्धताको सुनिश्चितता गर्ने ।</p> <p>६. RDQA सम्पन्न गरिसके पछि प्रतिवेदन तयार गरि सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (२): रसुवा, भक्तपुर	५०	१००	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (६): नुवाकोट, चितवन, सिन्धुली, रामेछाप, ललितपुर, दोलखा	१००	६००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय (१): मकवानपुर	१०५	१०५	
	४.	स्वास्थ्य कार्यालय (१): काठमाण्डौ	१२०	१२०	
	५.	स्वास्थ्य कार्यालय (१): धादिङ, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलान्चोक	१२५	३७५	
	जम्मा		१३००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको प्रवेदन तथा अभिलेखीकरण चुस्त दुरुस्त भई तथ्यांकको गुणस्तर सुधार हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।				

३.५ सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवाको प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त बनाई HMIS (DHIS-II) को सुदृढीकरण गर्न निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको रुटिन डाटा क्वालिटी एसेसमेन्ट (RDQA) गर्ने

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४५८	२२५२२	१२	५०	५५०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	निजी स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको प्रतिवेदन तथा अभिलेखीकरणलाई चुस्त दुरुस्त गरी तथ्यांकको गुणस्तर सुधार गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<ol style="list-style-type: none"> १. तथ्यांकको विश्लेषण गरी सुरक्षित मातृत्व तथा बाल पोषण सेवाको RDQA गर्नको लागि निजी स्वास्थ्य संस्थाहरूको सूची तयार गरि पत्राचार गर्ने । २. RDQA गर्न जाने तालिम प्राप्त व्यक्तिहरूको सूची तयार गरि RDQA को योजना तयार गर्ने । ३. सम्बन्धित संस्थामा गई लगातार दुई दिन तथ्यांकको गुणस्तर एसेसमेन्ट गर्ने । ४. तथ्यांकको गुणस्तर सुधारको लागि कार्ययोजना बनाई संस्थाको कर्मचारीहरूको प्रतिबद्धताको सुनिश्चितता गर्ने । ५. RDQA सम्पन्न गरिसके पछि प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने । 				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (७): धादिङ, सिन्धुली, नुवाकोट, रामेछाप, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, भक्तपुर	२५	१७५	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): चितवन, मकवानपुर, काभ्रेपलान्चोक, ललितपुर, काठमाण्डौ,	७५	३७५	
	जम्मा		५५०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षित मातृत्व तथा बाल स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको प्रवेदन तथा अभिलेखीकरण चुस्त दुरुस्त भई तथ्यांकको गुणस्तर सुधार हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।				

५९

३.६ सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमसंग सम्बन्धित पोस्टर, पम्प्लेट, फ्लेक्स, Algorithm, Resuccitation, ANC Card, Birth Certificate आदि छपाई

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमाशिक)
२.७.२२.४५९	२२५२२	१३	३००	३९००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	१. सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रदानमा एकरूपता तथा गुणस्तरियता ल्याउने । २. गुणस्तरिय सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवाको अभिलेख तथा प्रतिवेदनमा सहजता आउने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नको लागि सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रमसंग सम्बन्धित पोस्टर, पम्प्लेट, फ्लेक्स, Algorithm, Resuccitation, ANC Card, Birth Certificate आदि छपाई गर्ने ।</p> <p>२. सो कार्यक्रमसंग सम्बन्धित सूचना तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरु राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार केन्द्र, स्वास्थ्य तालिम केन्द्र वा यस अघि प्रकाशन भएका सूचना तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरु पुनः छपाई गर्न सकिने छ ।</p> <p>३. सम्बन्धित Algorithm तालिमहरुको सन्दर्भ पुस्तिकाबाट लिन सकिनेछ ।</p> <p>४. जन्म प्रमाणपत्र (Birth Certificate) प्रदेश स्वास्थ्य सेवा नियमावली २०७६ ले तोके बमोजिमको अनुसूची १३ अनुसार हुनुपर्नेछ । जन्म प्रमाणपत्र प्रदेश सरकारका र स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्था एवम् अस्पतालहरुमा उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।</p> <p>५. नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकारको प्रचलित खरिद ऐन तथा नियमावलीको अधिनमा रहेर छपाई गर्ने ।</p> <p>६. प्रकाशित सूचना तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरु मागको आधारमा प्रसूति केन्द्रहरुलाई लक्षित गरि आवश्यकता अनुसार वितरण गर्ने तथा उपयुक्त स्थानमा प्रदर्शन गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (१३ वटै)	३००	३९००	
	जम्मा		३९००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	१. सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रदानमा एकरूपता तथा गुणस्तरियता आउनेछ । २. गुणस्तरिय सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवाको अभिलेख तथा प्रतिवेदनमा सहजता				

६०

	आउनेछ ।
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक, रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

३.७ Clinical Update को लागि सीप विकास सामग्रीहरू (Pelvic model, Neonatal Resuscitation Dummy आदि) खरिद गर्ने

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.७९	३११२२	१३	४५०	५८५०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक सामग्री खरिद तथा वितरण गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक सामग्री (Pelvic model, Neonatal Resuscitation Dummy आदि) को सूची तथा परिमाणको विवरण स्वास्थ्य कार्यालयले स्थानीयतहबाट माग गर्ने</p> <p>२. मागको आधारमा खरिद योजना तयार गर्ने । सामग्री खरिदको लागि परिवार कल्याण महाशाखा तथा प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, हेटौडाले तयार पारेको स्पेसिफिकेसन पहिलो चौमासिक भित्र माग गर्ने तथा प्रदेश स्वास्थ्य आपूर्ति व्यवस्थापन केन्द्र, हेटौडाले उपलब्ध गराउने ।</p> <p>३. खरिद गर्नुपर्ने सामग्रीको स्पेसिफिकेसन अनुसार लागत इष्टिमेट तयार गर्ने ।</p> <p>४. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (१३ वटै):	४५०	५८५०	
	जम्मा		५८५०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	सुरक्षित मातृत्व र बाल स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक सामग्री खरिद तथा वितरण भई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान हुने ।				
अनुगमन र	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य				

मुल्याङ्कन	मन्त्रालयले गर्नेछ ।
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

३.८ IMAM तालिम सञ्चालन तथा तालिम पुस्तिका छपाई समेत

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६०	२२५२२	१३	६००	७८००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	OTC केन्द्रहरुको सुदृढीकरणको लागि IMAM तालिम सञ्चालन गर्ने तथा तालिम पुस्तिका छपाई गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<ol style="list-style-type: none"> स्थानीय तहका प्रत्येक OTC केन्द्रहरुबाट कम्तिमा १ जना स्वास्थ्यकर्मी सहभागी गराउने । तालिमको योजना तर्जुमा गर्ने तथा तालिम सञ्चालन गर्ने । बजेटको परिधिभित्र रही एक वा सो भन्दा बढी ब्याच तालिम सञ्चालन गर्न सकिनेछ । स्वास्थ्य शाखा सँग समन्वय गरि सहभागीहरुको सूची तयार गर्ने । यस अघि IMAM तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई सहभागि गराइने छैन । सहभागीहरुको लागि तालिम पुस्तिका छपाई गरि वितरण गर्ने । नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने । 				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (१३ वटै)	६००	७८००	
	जम्मा		७८००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	OTC केन्द्रहरुको सुदृढीकरणको लागि IMAM तालिम सञ्चालन भई कुपोषण पहिचान तथा उपचारमा स्वास्थ्यकर्मीहरुको क्षमता अभिवृद्धि हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

६२

३.९ कम्प्युटर, प्रिन्टर खरिद

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.८१	३११२२	१	पटक	२५०	दोश्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यन्वयनको लागि स्वास्थ्य मन्त्रालयमा कम्प्युटर, प्रिन्टर खरिद गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. खरिद गर्नुपर्ने कम्प्युटर, प्रिन्टरको स्पेसिफिकेसन तयार गर्ने । २. स्पेसिफिकेसन अनुसार लागत इष्टिमेट तयार गर्ने । ३. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	२५०	२५०	
	जम्मा		२५०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यन्वयन हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।				

४. विशेष अनुदान कार्यक्रमका लागि कार्यालय सञ्चालन मसलन्द

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.४.१.११	२२३११	१२	पटक	२०४०	पहिलो, दोश्रो,तेस्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	महिला तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी तरिकाले सञ्चालन गर्नको लागि आवश्यक सामग्री खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. महिला तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन को लागि आवश्यक मसलन्द लगायतका कार्यालय सामग्रीहरु खरीद गर्ने ।				

	२. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित ऐन, नियम बमोजिम खरिद व्यवस्थापन गर्ने।				
	३. खरीद प्रक्रिया सम्पन्न पश्चात जिन्सी दाखिला गरी कार्यालय व्यवस्थापन गर्ने।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय	३९०	३९०	
	२.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (११): सिन्धुपाल्चोक, धादिङ्ग, नुवाकोट, ललितपुर, काभ्रेपलाञ्चोक, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, मकवानपुर, चितवन, रसुवा ।	प्रति कार्यालय १५०	१६५०	
	जम्मा			२०४०	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	महिला तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई आवश्यक सामग्रीहरूको व्यवस्थापन भई कार्यक्रम प्रभावकारी तवरले सञ्चालन हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनु पर्नेछ।				

५. विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.५.३.५	२२४११	१	पटक	७५०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारीताको अनुसन्धान अध्ययन तथा अन्वेषणका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारीताको अनुसन्धान अध्ययन तथा अन्वेषणका कार्यहरू सञ्चालन गर्नका लागि स्वास्थ्य मन्त्रालयले कार्यसूची (TOR) तयार गर्ने। २. मन्त्रालयमा सुचिकृत भएका जनस्वास्थ्य विषयमा स्नातकोत्तर उपाधि हासिल गरि सम्बन्धित परिषद् मा दर्ता भएका विज्ञहरूको सूची तयार गर्ने। ३. उक्त सूचीमा भएका विज्ञहरूबाट अनुसन्धान अध्ययन तथा अन्वेषणका लागि प्रस्तावना				

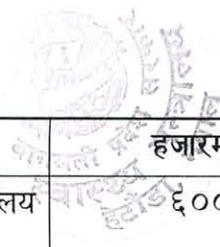

	<p>माग गर्ने ।</p> <p>४. प्राप्त भएको प्रस्तावनाको संकलन, छनौट र मूल्याङ्कन कार्यको सहजीकरणका लागि मन्त्रालयस्तरमा समिति गठन गर्ने ।</p> <p>५. छनौट भएको विज्ञ मार्फत अध्ययन अनुसन्धानको कार्य अघि बढाउने ।</p> <p>६. अध्ययन प्रतिवेदन पेश गर्ने ।</p> <p>७. मन्त्रालय वा मातहतका निकायले गरेको वा साझेदारीमा गरेको अनुसन्धानको नतिजा प्रकाशन तथा सार्वजनिकरण गर्नका लागि सरोकारवालाहरूसँग गोष्ठी समेत गर्न सकिनेछ ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय , हेटौडा	७५०	७५०	
	जम्मा		७५०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारीताको अध्ययन अनुसन्धान तथा अन्वेषणका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने ।				
अनुगमन र मूल्याङ्कन	अध्ययनको अनुगमन मूल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

६. विशेष अनुदान कार्यक्रमको लागि कार्यक्रम संयोजक (सेवा करार)

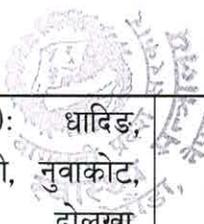
PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
१.१.९.५	२२४१३	१	१ जना	६००	पहिलो, दोस्रो, तेस्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	विशेष अनुदानका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समन्वय तथा सहजीकरण गर्न ललितपुर स्वास्थ्य कार्यालयलाई सहयोग गर्न ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट नियुक्ति भई सेवा करारमा रहेका जनस्वास्थ्य अधिकृत (विशेष अनुदान) लाई मासिकरूपमा सम्झौता बमोजिम तलब भत्ताको व्यवस्था गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु.)	जम्मा बजेट (रु.)	कैफियत

	स.		हजारमा)	हजारमा)	
	१.	स्वास्थ्य कार्यालय ललितपुर	६००	६००	
		जम्मा		६००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धी	विशेष अनुदानका कार्यक्रम सञ्चालनमा समन्वय र सहजीकरण भई कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजता आउने ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				

७. विशेष अनुदान कार्यक्रमको अनुगमन, मुल्याङ्कन एवं प्राविधिक सहयोग

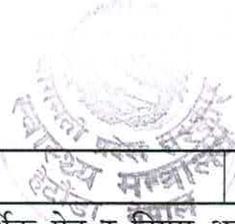
PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.८.१.२८	२२६११	१	पटक	२३००	पहिलो, दोश्रो, तेस्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	स्वास्थ्य कार्यालय तथा स्थानीय तहबाट कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्राविधिक सहयोग गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. विशेष अनुदान कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा स्वास्थ्य कार्यालयबाट र सम्बन्धित स्थानीय तहको स्वास्थ्य शाखाबाट साना अनुदान प्राप्त गर्ने स्वास्थ्य आमा समूहको कार्यको प्राविधिक सहयोग तथा प्राविधिक सहयोग गर्नको लागि सम्बन्धित कार्यालयले आर्थिक वर्षको सुरुमै प्राविधिक सहयोग तथा प्राविधिक सहयोग कार्यतालिका/ कार्ययोजना तयार गर्नुपर्दछ।</p> <p>२. प्राविधिक सहयोग गर्नको लागि स्वीकृत तालिका अनुसार प्राविधिक सहयोग गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>३. आवश्यकता अनुसार विषय विज्ञ, स्थानीय तहका प्रतिनिधिहरुबाट पनि प्राविधिक सहयोग गर्न सकिनेछ ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय (१)	६००	६००	
	२.	स्वास्थ्य निर्देशनालय (१)	१००	१००	
	३.	स्वास्थ्य कार्यालय रसुवा (१)	१००	१००	

	४.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु(१०): धादिङ, मकवानपुर, चितवन, सिन्धुली, ललितपुर, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, रामेछाप ।	१५०	१५००	
		जम्मा		२३००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धी	आवश्यकता अनुसार प्राविधिक सहयोग तथा मेन्टोरिङ्ग कार्य भई कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य निर्देशनालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

८. विशेष अनुदान कार्यक्रमको समिक्षा एवं अभिमुखिण कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	ईकाइ	बिनियोजित रकम (रु हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६१	२२५२२	२	पटक	१०००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि योजना तर्जुमा तथा समिक्षा कार्यक्रम गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. यो कार्यक्रम अन्तर्गत प्रथम चौमासिकमा गत आ.व. को समिक्षा र चालु आ.व. को कार्ययोजना तयार गर्न समिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । साथै तेस्रो चौमासिकमा चालु आ.व.मा भएका गतिविधिहरुको समिक्षा र आगामी आ.व. को योजना तर्जुमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>२. कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने जिल्लाको स्वास्थ्य कार्यालय प्रमुख, फोकल पर्सन र विशेष अनुदान कार्यक्रमको कार्यक्रम संयोजक सहभागी गराई कार्यक्रमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>३. समिक्षाको लागि आवश्यक पर्ने प्रस्तुतीकरणका फर्मेटहरु उपलब्ध गराई सहभागीलाई जानकारी गराउने र सहभागिताको लागि सुनिश्चितता गर्ने । बजेटको परिधिभित्र रहि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>४. कार्यक्रमको प्रतिवेदन तयार गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र. स	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय, हेटौँडा	१०००	१०००	

	जम्मा	१०००	
बजेट बाँडफाँड	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।		
अपेक्षित उपलब्धी	कार्यक्रमको समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बारे कार्यान्वयन गर्ने निकायसंग छलफल गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग हुनेछ।		
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य मन्त्रालयले कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र स्थलगत अनुगमनको आधारमा अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्नेछ।		
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ।		

शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम

१. पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान २०७२ ले स्वास्थ्य सेवालाई नागरिकको मौलिक हकको रूपमा परिभाषित गरेको छ । नेपाल मूल्यतया तिन फरक फरक प्रकृतिका स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्यासँग जुझिरहेको छ: नसर्ने रोग, नसर्ने रोग र प्राकृतिक विपद् बाट हुने जोखिम, सडक दुर्घटना, हिंसा र चोटपटकका कारण हुने स्वास्थ्य समस्या । नसर्ने रोगको भारका साथै प्राकृतिक विपद्, जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक असर, दुर्घटना, हिंसा र चोटपटक जस्ता कारणले देखिने स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्याहरूको यथोचित सम्बोधन गर्नका लागि वर्तमान स्वास्थ्य प्रणालीलाई समयानुकूल सुधार गर्दै चुस्त र व्यवस्थित बनाउन जरुरी छ ।

विश्वमा नसर्ने रोगको प्रकोप बढिरहेको अवस्थामा नेपालमा पनि यसको प्रकोप तीव्र गतिमा वृद्धि भईरहेको छ । नेपालमा सन् २०१८ मा गरिएको STEPS survey अनुसार कुल मृत्यु मध्ये ६६% मृत्युको कारण नसर्ने रोगबाट भएको थियो । ति मृत्यु मध्ये सबैभन्दा बढी १ करोड ७९ लाख रक्तनलीका रोगहरूसँग, ३९ लाख श्वासप्रश्वास सँग र १६ लाख मधुमेह सम्बन्धित भएको थियो । यसरी परिवारका उत्पादनशिल उमेर समूहका सदस्यको अल्पायुमा हुने मृत्युले गर्दा सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा नकारात्मक असर पारिरहेको छ । बागमती प्रदेशको कूल जनसंख्याको ७२.५७ प्रतिशत मानिस सहरमा र २७.४३ प्रतिशत मानिस गाउँमा वस्छन् । सहरि निष्क्रिय जीवनशैली, पत्रु खानाको बढ्दो प्रयोग, खानपान, वायु प्रदुपण जस्ता कारणले बागमती प्रदेशमा बसोबास गर्ने अधिकांश जनसंख्या नसर्ने रोगको जोखिममा रहेको देखिन्छ ।

नेपालको कुल मृत्युको कारण मध्ये ९% विभिन्न प्रकारको क्यान्सरको कारणले हुने गर्दछ भने सन् २०३० सम्मा यो बढेर १२% पुग्ने अनुमान रहेको छ । अस्पतालमा भएको सन् २००३ देखि २०१२ सम्मको दर्तालाई आधार मानेर हेर्दा फोक्सो सँग सम्बन्धित क्यान्सर १४.५%, पाठेघरको मुखको क्यान्सर ११% र स्तन क्यान्सर ८.४% रहेको पाईन्छ । नेपालमा मोटोपनाको समस्यापनि दिनानुदिन बढिरहेको देखिन्छ । नेपाल जनसांख्यिक सर्वेक्षण अनुसार बागमती प्रदेशका १५-४९ वर्षका ३५% महिला, २४% पुरुषहरूमा मोटोपनाको समस्या देखाएको छ । नसर्ने रोग लागिसकेपछि जीवनपर्यन्त उपचार गर्नुपर्ने, बढ्दो स्वास्थ्य उपचारको खर्च र व्यक्तिको उत्पादनशिलातामा आउने हास आदि कारणले गर्दा व्यक्ति, परिवार तथा समाजले आम्दानीको ठुलो हिस्सा यसमा खर्च गर्नुपरिरहेको छ ।

अतः नसर्ने रोगको रोकथाम तथा नियन्त्रणमा विशेष ध्यानाकर्षण गरी कार्यक्रम गर्नु आवश्यक देखिन्छ ।

२. लक्ष्य

शहरी क्षेत्रमा बसोबास गर्ने समुदायको स्वास्थ्य प्रवर्धन गरी नसर्ने रोगको कारण हुने जोखिम न्यूनीकरण गरी स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेत नागरिक निर्माण गर्ने ।

३. उद्देश्य

नसर्ने रोगबाट हुने शारीरिक मानसिक, सामाजिक समस्या न्युनिकरण गरी स्वास्थ्य नागरिक निर्माण गर्ने ।

१. नसर्ने रोगको समयमै परिक्षण गरी जोखिम न्यूनीकरणको प्रयास अगाडी बढाउने ।

२. नसर्ने रोग सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धी मार्फत व्यवहार परिवर्तन गर्ने ।
३. मानसिक रोगको बारेमा खुलेर कुरा राख्ने वातावरणको सिर्जना गर्ने ।

३. आयोजनाको अपेक्षित परिणाम

आयोजनाको कार्यान्वयन पश्चात देहाय बमोजिमका परिणामहरू अपेक्षा गरिएको छ ।

१. नसर्ने रोगको समयमै पहिचान भई नसर्ने रोगको जटिलता भएको बिरामीको संख्यामा कम भएको हुनेछ ।
२. नसर्ने रोगका कारण हुने मृत्युको संख्यामा कम भएको हुनेछ ।
३. नसर्ने रोगबाट घर, परिवार, राष्ट्रमा हुने आर्थिक भारमा कम भएको हुनेछ ।
४. मानसिक रोगको बारेमा खुलेर कुरा राख्ने वातावरणको सिर्जना भएको हुनेछ ।
५. स्वस्थ्यकर जीवनशैली, खानपान प्रति सचेत भएका नागरिकको निर्माण भएको हुनेछ ।

४. आयोजना लागू हुने स्थान:

बागमती प्रदेश अन्तर्गतका जनघनत्व बढी भएका जिल्लाका शहरी क्षेत्रहरू (काठमाण्डौ, मकवानपुर, चितवन आदि) मा यो आयोजना लागू हुनेछ ।

५. आयोजनाले फाइदा पुग्ने घरपरिवारको संख्या: सत्र लाख

६. मुख्य कार्यक्रम

अ) नसर्ने रोगको समयमै परिक्षण कार्यक्रम

नसर्ने रोगको समयमै परिक्षण गरी उपचारको दायरामा ल्याउन र रोगबाट हुने जटिलता न्यूनीकरणका लागि औजार उपकरण सहितको मेडिकल भ्यान खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने । उक्त भ्यानमा नसर्ने रोगको परिक्षणका लागि आवश्यक सम्पूर्ण रिजेन्ट, औजार, उपकरणको व्यवस्था भएको हुनेछ । सो भ्यान हप्तामा २-३ पटक शहरका विभिन्न क्षेत्रहरूमा जानेछ र त्यहाँ बसोबास गर्ने स्वास्थ्य नागरिकको नसर्ने रोग सम्बन्धी परिक्षण गर्नेछ । सो परिक्षणका लागि आवश्यक मेडिकल डाक्टर, नर्सिङ स्टाफ, ड्राइभर, कार्यालय सहयोगी प्रदेश अन्तर्गतको प्रादेशिक अस्पतालहरूबाट परिचालन गरि प्रत्येक पटकको परिचालन खर्च प्रदान गरिनेछ । परिक्षणमा रोग पत्ता लागेका बिरामीलाई उपचार सेवा भने प्रादेशिक अस्पतालबाट प्रदान गर्ने गरी रेफर गरिनेछ । अस्पतालबाट प्रदान गरिने सेवाको गुणस्तर सुधारका लागि संस्थागत सवलिकरण तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिनेछ । व्यवहार परिवर्तन सञ्चारका सामग्री निर्माण गरी आम सर्वसाधारणमा चेतना अभिवृद्धी गर्ने उद्देश्य अनुसार रेडियो संदेश, टेलिभिजन संदेश, पत्रपत्रिका संदेश उत्पादन, प्रसारण र प्रकासन गरिनेछ ।

आ) स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम

१. स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्र स्थापना

कार्यक्रम लागु हुने क्षेत्रका स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पतालहरूमा स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रको स्थापना गरिनेछ । स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रमा परिक्षण सेवा, परामर्श सेवा उपलब्ध हुनेछ । उक्त स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रमा व्यायामशाला, स्थापना गरिने छ । व्यायामशाला सँगसँगै नसर्ने रोग सम्बन्धी परामर्श सेवाको लागि कोठा सबलिकरण गरिनेछ । परिक्षण सेवालाई गुणस्तरीय बनाउन प्रयोगशालाका लागि औजार, उपकरण र रिएजेन्ट खरिद गरी व्यवस्थापन गरिनेछ । सेवा लाइ अझै व्यवस्थित बनाउई कार्यक्रमलाई अघि बढाउण जनशक्तिको समेत व्यवस्थापन गरिनेछ ।

२. जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रमा योग, व्यायाम सम्बन्धी कक्षा सञ्चालन हुनेछ । शहरी क्षेत्रका कार्यालयमा कार्यारतको जनसंख्याको बाहुल्यता रहेको र पेसागत रोगको प्रकोप समेत बढी रहने भएकाले occupational स्वास्थ्य प्रवर्धन का लागि तालिम सञ्चालन गरिनेछ । पाठेघरको मुखको क्यासर पहिचानका लागि गरिने VIA सँग सम्बन्धित तालिम यो कार्यक्रमबाट व्यवस्थापन गरिने छ ।

६. मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम

नेपालमा दिनानुदिन मानसिक रोगीको संख्या बढि रहेको छ, शहरीकरण, बढ्दो बेरोजगार समस्या, महंगी, प्रतिस्पर्धात्मक जीवनशैली, शहरी देखासिखी, समयको व्यवस्थापन, व्यस्तताका कारण मानसिक स्वास्थ्य समस्याको रूपमा रहेको आत्महत्या गर्नेको संख्या बढी रहेको सन्दर्भमा मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम अन्तर्गत मानसिक परामर्श केन्द्र, मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम, मनोपरामर्श सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिनेछ ।

७. व्यवहार परिवर्तन सञ्चार

स्वास्थ्य प्रवर्धन सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन सञ्चार मार्फत आम सर्वसाधारणमा चेतना अभिवृद्धी गर्ने उद्देश्य अनुसार रेडियो संदेश, टेलिभिजन संदेश, पत्रपत्रिका संदेश उत्पादन, प्रशारण र प्रकासन गरिनेछ ।

८. मानसिक रोग र नसर्ने रोगको अध्ययन अनुसन्धान

मानसिक रोग र नसर्ने रोगको प्रकोप, भविष्यमा कार्यक्रमको प्राथमिकताको दिशानिर्देश गर्नाको लागि अध्ययन अनुसन्धान गरिनेछ ।

शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम

१. स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्र स्थापना

१.१ व्यायामशाला स्थापना

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.८५	३११२२	५	२२००	११०००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	नसर्ने रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्नको लागि जनघनत्व बढी भएका शहरमा रहेका स्वास्थ्य संस्थामा व्यायामशाला स्थापना गरि सवलिकरण गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. व्यायामशाला स्थापना गर्नका लागि स्वास्थ्य कार्यालय, प्रादेशिक अस्पताल तथा जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र मध्ये उपयुक्त स्थान छनौट गर्ने ।</p> <p>२. कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तहमा आवश्यक औजार उपकरणको विवरण तयार गर्ने । सो कार्य सम्बन्धित केन्द्र संगको समन्वयमा गर्ने ।</p> <p>३. स्पेसीफिकेसन र लागत इष्टिमेट तयार गर्ने ।</p> <p>४. नियमानुसार खरिद कार्य सम्पन्न गर्ने ।</p> <p>५. खरिद गरिएको सामग्रीलाई सम्बन्धित केन्द्रमा वितरण गरी सञ्चालनमा ल्याउने ।</p> <p>६. खरिद गरिएको औजार उपकरणको नियमित रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने गराउने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन र भक्तपुर	२२००	११०००	
	जम्मा			११०००	
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	व्यायामशाला स्थापना र सञ्चालन भई नसर्ने रोगको रोकथाम तथा जोखिमहरूको न्यूनीकरण हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।				

१.२ कोठा सवलिकरण (Counselling room सवलिकरण)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.८३	३११२२	५	५००	२५००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	गुणस्तरीय परामर्श सेवा प्रदान गर्न स्वास्थ्य संस्थामा परामर्श सेवा कक्ष तयार गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. छनोट भएका केन्द्रका लागि परामर्श सेवा कक्षको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ । जसमा १ वटा कोठाको व्यवस्थापन केन्द्रले मिलाउनु पर्दछ ।</p> <p>२. बजेटको परिधिभित्र रही परामर्श सेवा कक्षका लागि आवश्यक सामग्रीहरू (फर्निचर र फिक्स्चर्स, पंखा, आदि) लगायतका अन्य सामग्रीहरूको सूची तयार गरी खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेछ ।</p> <p>३. खरिद गर्नुपर्ने सामग्रीहरूको स्पेसिफिकेसन र लागत इस्टिमेट तयार गर्ने ।</p> <p>४. नेपाल सरकार/प्रदेश सरकारको प्रचलित खरिद ऐन, नियम बमोजिम खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	प्रति कार्यालय ५००	२५००	
	जम्मा		२५००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्य संस्थामा नसर्ने रोगहरूको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्नको लागि गुणस्तरीय परामर्श सेवा प्रदान हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

१.३ प्रयोगशाला सवलिकरण

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमाशिक)
११.३.९.८४	३११२२	५	५००	२५००	दोश्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रमा रहेको प्रयोगशालाको गुणस्तर सुधार गर्नका लागि सवलीकरण गर्ने।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रको प्रयोगशाला सवलीकरणको कार्ययोजना तयार गर्ने । कार्ययोजना तयार गर्दा औजार उपकरण र पूर्वाधार मर्मत सुधार लगायतका कार्य आवश्यकता अनुसार योजना गर्ने ।</p> <p>२. प्राविधिकबाट स्पेसिफिकेसन र लगत इष्टिमेट तयार गर्ने।</p> <p>३. प्रचलित नियमानुसार खरिद गरी व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>४. ल्याव शाखाबाट प्रदान गरिने सेवाका वारेमा सेवा चार्ट राख्ने व्यवस्था गर्ने</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	प्रति कार्यालय ५००	२५००	
	जम्मा		२५००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्य प्रवर्धन केन्द्रमा रहेको प्रयोगशालाको गुणस्तर सुधार हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

१.४ प्रयोगशालाका लागि औजार, उपकरण र रिएजेन्ट खरिद

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमाशिक)
११.३.९.८५	३११२२	५	५००	२५००	दोश्रो
शीर्षक		विवरण			
उद्देश्य	प्रयोगशालाका लागि औजार, उपकरण र आवश्यक रिएजेन्टको व्यवस्थापन गरी सेवा प्रवाहमा सहजता ल्याउने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. खरिद कार्ययोजना बनाउने।				

७४

	<p>२. प्रयोगशालाका लागि औजार, उपकरण र रिएजेन्टको स्पेसीफिकेसन तयार गर्ने ।</p> <p>३. स्पेसीफिकेसन बमोजिम खरिद गर्नु पर्ने औजार, उपकरण र रिएजेन्टको लागत अनुमान तयार गर्ने ।</p> <p>४. लागत अनुमान बमोजिम सार्वजनिक खरिद नियमावली नियमानुसार खरिद गर्ने ।</p> <p>५. खरिद गरिएका औजार, उपकरण र रिएजेन्टको गुणस्तर जाँच गर्ने ।</p> <p>६. खरिद गरिएका औजार, उपकरण र रिएजेन्टको जाँच गर्दा स्पेशिफिकेशन बमोजिम भएको पाइएमा स्वीकार गर्ने ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	५००	२५००	
	जम्मा		२५००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	प्रयोगशालाका लागि औजार, उपकरण र आवश्यक रिएजेन्टको व्यवस्थापन गरी सेवा प्रवाहमा सहजता हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

१.५ अध्ययन अनुसन्धान (Suicide, NCD)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.५.३.६	२२४११	१	पटक	९५०	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	नसर्ने रोग तथा आत्महत्या सम्बन्धि अध्ययन अनुसन्धान गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. अध्ययन, अन्वेषण तथा अनुसन्धान कार्य सञ्चालन गर्न नेपाल स्वास्थ्य अनुसन्धान परिषद्, त्रि.वि, काठमाण्डौ विश्वविद्यालय, मदन भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान जस्ता संस्थासँगको साझेदारीमा कार्य सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।</p> <p>२. आत्महत्या र नसर्ने रोग सम्बन्धी छुट्टाछुट्टै अध्ययन अनुसन्धान गर्नुपर्नेछ ।</p> <p>३. दुवै अध्ययनका लागि कार्यसूची मन्त्रालयले तयार गरि माथि उल्लेखित निकायहरूसँग सम्झौता गरि अध्ययन गर्ने ।</p> <p>४. अनुसन्धान अध्ययन तथा अन्वेषणका लागि प्रस्तावना माग गर्ने ।</p>				

	<p>५. प्राप्त भएको प्रस्तावनाको संकलन, छनौट र मूल्याङ्कन कार्यको सहजीकरणका लागि मन्त्रालयस्तरमा समिति गठन गर्ने ।</p> <p>६. छनौट भएको संस्था मार्फत अध्ययन अनुसन्धानको कार्य अघि बढाउने ।</p> <p>७. अध्ययन प्रतिवेदन पेश गर्ने ।</p> <p>८. उल्लेखित निकायले गरेको अनुसन्धानको नतिजा प्रकाशन तथा सार्वजनिकरण गर्नका लागि सरोकारवालाहरूसँग गोष्ठी समेत गर्न सकिनेछ ।</p>				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय (आत्महत्या अध्ययन)	४५०	४५०	
	२.	स्वास्थ्य मन्त्रालय (नसर्ने रोग सम्बन्धी अध्ययन)	५००	५००	
	जम्मा		९५०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	विशेष अनुदान कार्यक्रमको प्रभावकारीताको अनुसन्धान अध्ययन तथा अन्वेषणका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने ।				
अनुगमन र मूल्याङ्कन	अध्ययनको अनुगमन मूल्याङ्कन मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।				

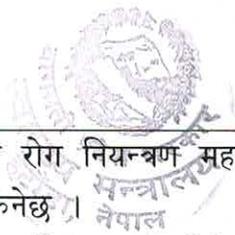
१.६ मानसिक स्वास्थ्य प्रवर्धन कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६२	२२५२२	५	८००	४०००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गरि मानसिक स्वास्थ्य सेवाको प्रवर्धन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	<p>१. मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी अभिमुखिकरण, तालिमको बजेट बाँडफाँट गरी योजना तयार गर्ने ।</p> <p>२. प्रत्येक स्थानीय तहमा कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीहरूको सूची तयार पार्ने तथा पहिले मानसिक स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम नलिएका स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई तालिम तथा अभिमुखिकरणमा कार्यक्रममा सहभागी गराउने ।</p> <p>३. तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम २ दिनको तय गर्ने ।</p>				

७६

	<p>४. विषयवस्तु इपिडिमियोलोजि तथा रोग नियन्त्रण महाशाखाको एनसिडी तथा मानसिक स्वास्थ्य शाखाबाट प्राप्त गर्न सकिनेछ ।</p> <p>५. अभिमुखिकरणको सञ्चालनको लागि सहजकर्ताको सूची तयार गर्ने, प्रदेश स्तरीय प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम लियका व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिनुपर्नेछ साथै विज्ञहरुलाई पनि समावेश गर्न सकिनेछ ।</p> <p>६. तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रममा जिल्लामा मानसिक स्वास्थ्यमा क्रियाशील तथा पैरवी गरीरहेका संघ संस्था सँग साझेदारीमा कार्यक्रम गर्न सकिनेछ ।</p> <p>७. देहाय बमोजिमका सरोकारवालाहरूसँग मानसिक स्वास्थ्य तथा आत्महत्या न्यूनीकरण सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • जिल्लामा अवस्थित पुनर्स्थापना केन्द्र (१ दिने) • प्रहरी (महिला सेल) समेत (१ दिने) • सञ्चारकर्मिहरु (१ दिने) <p>८. जिल्लामा अवस्थित निजि फर्मेसिहरुबाट narcotics, psychotropics औषधिहरुको विक्री वितरणको अवस्थाबारे अनुगमन गर्ने ।</p> <p>९. बजेटको परिधिभित्र रही स्थानीय तहका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा मानसिक स्वास्थ्य सेवा सञ्चालनको अवस्था बारे अनुगमन गर्ने ।</p>															
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	<table border="1"> <thead> <tr> <th>क्र.स.</th> <th>कार्यालयको नाम</th> <th>निकायगत बजेट (रु. हजारमा)</th> <th>जम्मा बजेट (रु. हजारमा)</th> <th>कैफियत</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर</td> <td>८००</td> <td>४०००</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">जम्मा</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">४०००</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	८००	४०००		जम्मा		४०००		
क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत												
१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	८००	४०००													
जम्मा		४०००														
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।															
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्यकर्मीहरु मानसिक स्वास्थ्य समस्या पहिचान गरि सेवा प्रदान गर्न सक्षम हुनेछन ।															
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।															
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।															

१.७ धुम्रपान मध्यपान निरुत्साहन लागि युवा क्लबको परिचालन

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६३	२२५२२	५	३००	१५००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उदेश्य	१. धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि युवा क्लबको परिचालन गर्ने । २. समुदायमा धुम्रपान तथा मध्यपान गर्ने संख्यामा कमी ल्याउने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. जिल्लामा नियमानुसार दर्ता भएका युवा क्लबहरुको सूची तयार गर्ने । २. सूची अनुसार युवा क्लबको छनौट गर्ने । ३. छनौट भएका युवा क्लबलाई धुम्रपान मध्यपानले गर्दा स्वास्थ्यमा पर्ने असरहरुको बारेमा सचेत गराउन १ दिने अभिमुखीकरण सञ्चालन गर्ने । ४. अभिमुखीकरण पश्चात युवा क्लबहरुलाई सामुदायिक स्तरमा धुम्रपान मध्यपान विस्थापनका लागि कार्ययोजना तयार परि परिचालन गर्ने । ५. क्लबलाई आवश्यक प्राविधिक तथा प्रशासनिक सहयोग प्रदान गर्ने । ६. कार्यक्रम पश्चात प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	प्रति कार्यालय ३००	१५००	
	जम्मा		१५००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	१. धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि युवा क्लबको परिचालन हुनेछ । २. समुदायमा धुम्रपान तथा मध्यपान गर्ने संख्यामा कमी आउनेछ ।				
अनुगमन मुल्याङ्कन	र	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।			
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

१.८ होटल तथा पर्यटन व्यवसायी, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग संघ लगायतका सरोकारवालासँग धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि सचेतना कार्यक्रम

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमाशिक)
२.७.२२.४६४	२२५२२	५	१००	५००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	होटल तथा पर्यटन व्यवसायी, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग संघ लगायतका सरोकारवालासँग धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि सचेतना कार्यक्रम गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. होटल तथा पर्यटन व्यवसायी, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग संघ लगायतका सरोकारवालासँग समन्वय गरि धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । २. कार्यक्रम पश्चात प्रतिवेदन तयार परि पेश गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन, भक्तपुर	प्रति कार्यालय १००	५००	
	जम्मा		५००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	होटल तथा पर्यटन व्यवसायी, उद्योग वाणिज्य संघ, उद्योग संघ लगायतका सरोकारवालासँग धुम्रपान मध्यपान विस्थापनको लागि सचेतना कार्यक्रम हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

१.९ शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम अभिमुखीकरण तथा समिक्षा

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमाशिक)
२.७.२२.४६७	२२५२२	२	४५०	९००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	१. शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रमका बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने । २. शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रमको समिक्षा सञ्चालन गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. लक्षित स्वास्थ्य कार्यालयका पदाधिकारीहरुलाई आत्महत्या न्यूनीकरण र मानसिक				

७९

	स्वास्थ्य व्यवस्थापन सम्बन्धी एक दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । २. लक्षित स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट प्रदान गरिएका स्वास्थ्य सेवाहरुको एक दिने समिक्षा कार्यक्रम गर्ने । ३. प्रतिवेदन तयार गरी पेश गर्ने ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य मन्त्रालय (२ पटक)	४५०	९००	
	जम्मा		९००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रमको बारेमा अभिमुखीकरण तथा समिक्षा कार्यक्रम हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

२. व्यवहार परिवर्तन सञ्चार (पोस्टर, पम्प्लेट, साईनेज छुपाई)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
११.३.९.८६	३११२२	५	१००	५००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उद्देश्य	स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन सञ्चार मार्फत आम सर्वसाधारणमा चेतना अभिवृद्धि गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन सञ्चारका लागि लक्षित समुदायसम्म पुग्ने व्यवहार परिवर्तन सञ्चार माध्यमका सामाग्रीहरु (जस्तै : पोस्टर, पम्प्लेट, लीफलेट, इन्फोग्रफिक, आदि) छनोट गर्ने र सो कार्यका लागि आवश्यक सन्देश निर्माण गर्ने । २. राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार केन्द्र, स्वास्थ्य मन्त्रालय, स्वास्थ्य सेवा विभाग बाट पहिले नै छुपाई भएको सामाग्रीहरु समेत पुनः प्रयोग गर्न सकिने छ । ३. साथै मन्त्रालयबाट प्राप्त हुने सो सँग सम्बन्धित संदेश समेत प्रसारण गर्न सकिने छ । ४. प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा पेश गर्ने ।				

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन भक्तपुर	प्रति कार्यालय १००	५००	
		जम्मा		५००	
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धि	स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन सञ्चार मार्फत आम सर्वसाधारणमा चेतना अभिवृद्धि हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

२.१ प्रचार प्रसार तथा पत्रकार अन्तरक्रिया

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय (चौमासिक)	अवधि
२.७.२२.८६५	२२५२२	५	१००	५००		दोश्रो
शीर्षक	विवरण					
उद्देश्य	मानसिक स्वास्थ्य सुधार र आत्महत्या न्यूनीकरण सम्बन्धी पत्रकारहरूलाई अन्तरक्रिया गरि प्रचार प्रसार तथा पैरवी गर्ने।					
सञ्चालन प्रक्रिया	१. जिल्लामा रहेका पत्रकार संजालहरू संग समन्वय गर्ने । २. मानसिक स्वास्थ्य सुधार तथा आत्महत्या न्यूनीकरण का लागि १ दिने अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने। ३. सो अन्तरक्रियामा मानसिक स्वास्थ्य सुधार तथा आत्महत्या न्यूनीकरणमा सञ्चार माध्यम र पत्रकारहरू संग छलफल गर्ने ।					

कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरु (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन र भक्तपुर	प्रति कार्यालय १००	५००	
		जम्मा		५००	
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ।				
अपेक्षित उपलब्धि	मानसिक स्वास्थ्य सुधार र आत्महत्या न्यूनीकरण सम्बन्धी पत्रकारहरुलाई अन्तरक्रिया गरि प्रचार प्रसार तथा पैरवी हुनेछ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ । ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।				

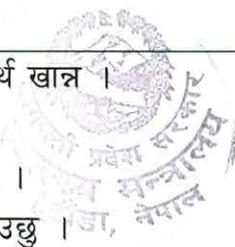
२.२ राष्ट्रसेवकहरुको नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग तथा सचेतना (निजामति कर्मचारी, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल आर्मी र स्थानीय तहका कर्मचारी समेत)

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.७.२२.४६६	२२५२२	५	४००	२०००	दोश्रो
शीर्षक	विवरण				
उदेश्य	१. राष्ट्रसेवकहरुको नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग गर्ने । २. राष्ट्रसेवकहरुलाई नसर्ने रोगको बारे सचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. जिल्लामा क्रियाशील राष्ट्रसेवकहरु (निजामति कर्मचारी, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी, नेपाल आर्मी र स्थानीय तहका कर्मचारी समेत) को सूची तयार गर्ने । २. सूची तयार भए पश्चात सरोकारवालाहरु, क्रियाशील संस्थाका संजालका प्रमुखहरूसँग समन्वयमक बैठक गरी सदस्यहरुको नामावली तयार गरी नसर्ने रोगको पहिचानको लागि Screening कार्यक्रम तय गर्ने । ३. नसर्ने रोगको मुख्य कारकहरुको बारेमा सदस्यहरुलाई सोहि Screening कार्यक्रममा जानकारी गराई ३० वर्षभन्दा माथि उमेर समुहका सदस्यहरुको रगतमा चिनीको मात्रा, रक्तचाप, पिसाबमा Albumin को मात्रा, तौल, उचाई, आदि परीक्षण गर्ने । ४. परीक्षणबाट जोखिम देखिएका व्यक्तिहरुलाई सम्बन्धित आस्पतालहरुमा प्रेषण गर्ने । ५. नसर्ने रोगहरुको सन्देशमुलक चित्रण गर्ने फलेक्स तथा होर्डिङ बोर्डहरु सार्वजनिक स्थल जस्तै मुख्य व्यापारिक केन्द्र, फलफुल तथा तरकारी बजार आदि स्थानहरुमा राख्ने । ६. राष्ट्रसेवकहरु तल उल्लेख भएका पाँच प्रतिबद्धताहरुमा संकल्प गराउने।				

८२

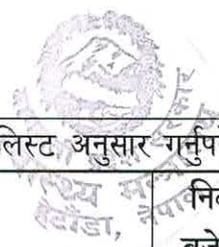
	क) म रक्सी, चुरोट र सुर्तीजन्य पदार्थ खान्न । ख) म नियमित ब्यायाम गर्छु । ग) म स्वस्थ र पोषिलो खाना खान्छु । घ) म नियमित स्वास्थ्य परीक्षण गराउछु । ङ) म मेरो परिवार र समुदायको स्वास्थ्यप्रति सजक रहन्छु ।				
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन र भक्तपुर	प्रति कार्यालय ४००	२०००	
	जम्मा		२०००		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	राष्ट्रसेवकहरूमा नसर्ने रोगको स्क्रिनिङ्ग भइ रोगको पहिचान हुनेछ र नसर्ने रोग बारे सचेतना अभिवृद्धि हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				

२.३ शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रमको अनुगमन, मुल्याङ्कन एवम् प्राविधिक सहयोग

PLMBIS Code	खर्च शीर्षक	लक्ष्य	इकाई	विनियोजित रकम (रु. हजारमा)	समय अवधि (चौमासिक)
२.८.१.२९	२२६११	५	१३०	६५०	पहिलो, दोश्रो, तेश्रो
शीर्षक	विवरण				
उदेश्य	शहरी स्वास्थ्य केन्द्रले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाहरूको प्रभावकारिताको अनुगमन, मुल्याङ्कन गर्दै प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने ।				
सञ्चालन प्रक्रिया	१. शहरी स्वास्थ्य कार्यक्रम अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको निर्देशिका बमोजिम कार्यान्वयन भए नभएको अनिवार्य रूपमा अनुगमन गर्नुपर्नेछ । २. कार्यक्रम कार्यान्वयनको क्रममा अनुगमन, मुल्याङ्कन एवम् आवश्यक प्राविधिक सहयोग गर्ने । ३. मन्त्रालय तथा प्रदेश मातहतका निकायबाट अनुगमन, मेन्टोरीङ्ग साथै onsite coaching गरिदा				

[Handwritten Signature]

[Handwritten Signature]

अनुसूची १ अनुसारको अनुगमन चेकलिस्ट अनुसार गर्नुपर्नेछ ।					
कार्यान्वयन गर्ने निकाय	क्र.स.	कार्यालयको नाम	निकायगत बजेट (रु. हजारमा)	जम्मा बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
	१.	स्वास्थ्य कार्यालयहरू (५): काठमाडौं, ललितपुर, मकवानपुर, चितवन र भक्तपुर	प्रति कार्यालय १३०	६५०	
		जम्मा	६५०		
बजेट बाँडफाँट	नेपाल/ प्रदेश सरकारको प्रचलित आर्थिक ऐन र नियम अनुसार बजेटको परिधिभित्र रहि खर्च योजना तयार गरि अग्रिम स्वीकृत गराई गर्नुपर्नेछ ।				
अपेक्षित उपलब्धि	शहरी स्वास्थ्य केन्द्रले प्रदान गर्ने स्वास्थ्य सेवाहरूको प्रभावकारिताको अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा प्राविधिक सहयोग प्रदान हुनेछ ।				
अनुगमन र मुल्याङ्कन	स्वास्थ्य कार्यालयबाट भएका कार्यक्रमको अनुगमन मुल्याङ्कन स्वास्थ्य निर्देशनालय र स्वास्थ्य मन्त्रालयले गर्नेछ ।				
प्रतिवेदन प्रणाली	कार्य सम्पन्न भए पश्चात चौमासिक रूपमा प्रतिवेदन स्वास्थ्य मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।				